

เอกสารข่าวสารงานวิจัยและพัฒนา

Research and Development Newsletter

ปีที่ ๙ ฉบับที่ ๑๐๐ ประจำเดือนธันวาคม ๒๕๕๓

งานวิจัยและพัฒนา

เรื่อง ปัจจัยที่พยากรณ์พฤติกรรมกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การและพฤติกรรม
การปฏิบัติงาน

เรื่อง พันธมิตรภาคประชาสังคมกับการปลดปล่อยให้ผู้ต้องขังกลับคืนสู่สังคม

เรื่อง ปัญหาอาชญากรรมข้ามชายแดน : พื้นที่ชายแดนไทยและประเทศเพื่อนบ้าน

บทความที่น่าสนใจ

เรื่อง สังคมไทยภายใต้การเปลี่ยนแปลงของกระแสโลก

รอบรู้นอกสภา

เรียนรู้กับวิจัย

เรื่อง การปฏิรูปประเทศไทย

เรื่อง สถิติในการวิจัย

ปิดท้ายวิจัย

โครงการพัฒนาแหล่งน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

เป็นศูนย์ข้อมูลแห่งการเรียนรู้ ยึดหลักธรรมาภิบาล

วิชาการนำสมัย จิตใจให้บริการ สนับสนุนสถาบันนิติบัญญัติ

Legislative Institution Repository of Thailand

เอกสารข่าวสารงานวิจัยและพัฒนา

Research and Development Newsletter

ปีที่ ๙ ฉบับที่ ๑๐๐

ประจำเดือน ธันวาคม ๒๕๕๓

ที่ปรึกษา

นายจรูญ พันธุ์เปื้อง

รองเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

นางวิจิตรา วัชรภรณ์

ผู้อำนวยการสำนักวิชาการ

บรรณาธิการบริหาร

นางสาวจิรพรรณ กาญจนอุดม

ผู้อำนวยการกลุ่มงานวิจัยและพัฒนา

วัตถุประสงค์

เพื่อเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ข้อมูล ข่าวสาร
ด้านการวิจัยและพัฒนา ซึ่งเป็นการเพิ่มพูนความรู้
ให้แก่บุคคลในวงงานรัฐสภา อันเป็นประโยชน์ต่อ
การปฏิบัติงานด้านนิติบัญญัติ

กองบรรณาธิการ

นางสาวอุษา

โฆษิตตระกูล

นางสิวพร

สุขเอียด

นางสาวพจนา

ธีรามาตร์

นางสาวนารีลักษณ์

ศิริวรรณ

นายฐาภรณ์

จุลินทร

นายจันทมร

สีหาบุญลี

นายสิริสุร

กระแสรุ่งสุนทร

นางสาวปิยะวรรณ

ปานโต

นางสาววิมลลักษณ์

ศานติธรรม

นางสาวปรียวรรณ

สุวรรณสุนีย์

นางสาวอัญชลิ

จวงจันทร์

บรรณาธิการ

นางสาววิมลลักษณ์

ศานติธรรม

ผู้จัดพิมพ์

นางสาวธณัฐดา

หาเรือนศรี

นางณัฐชานันท์

หนูทองอินทร์

ฝ่ายเผยแพร่

นางภัคกัญญา

มากทองไทร

กลุ่มงานวิจัยและพัฒนา

สำนักวิชาการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ถนนประดิพัทธ์ เขตพญาไท

กรุงเทพมหานคร ๑๐๔๐๐

โทรศัพท์ ๐ ๒๒๔๔ ๒๐๖๗ - ๘

โทรสาร ๐ ๒๒๔๔ ๒๐๖๒

LIART

Legislative Institutional Repository of Thailand

บทบรรณาธิการ

กลุ่มงานวิจัยและพัฒนา สำนักวิชาการ ขอส่งท้ายปีเก่าต้อนรับปีใหม่ผู้อ่านทุกท่านด้วยสาระดี ๆ เอกสารข่าวสารงานวิจัยและพัฒนา ฉบับประจำเดือนธันวาคมนี้ เป็นฉบับที่ ๑๐๐ เนื้อหาเข้มข้นเหมือนเดิม สำหรับงานวิจัยและพัฒนาประจำเดือนนี้มี ๓ เรื่องที่น่าสนใจคือเรื่อง **ปัจจัยที่พยากรณ์พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร และพฤติกรรมต่อต้านการปฏิบัติงาน** เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาและส่งเสริมพฤติกรรมของบุคลากรในการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร และลดปัญหาการต่อต้านการปฏิบัติงานในองค์กร และเรื่อง **พันธมิตรภาคประชาสังคมกับการปลดปล่อยให้ผู้ต้องขังกลับคืนสู่สังคม** เพื่อเป็นข้อมูลให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความสำคัญ เยียวยาแก้ไขผู้กระทำผิดให้กลับคืนเป็นคนดีสู่สังคมอย่างเหมาะสม และในเรื่อง **ปัญหาอาชญากรรมข้ามชายแดน : พื้นที่ชายแดนไทยและประเทศเพื่อนบ้าน** เพื่อศึกษาปัญหาอาชญากรรมข้ามชายแดนของไทย ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการขยายตัวของปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ ส่วนคอลัมน์บทความที่น่าสนใจ เรื่อง **สังคมไทยภายใต้การเปลี่ยนแปลงของกระแสโลก** เนื่องจากยุคนี้เป็นยุคโลกาภิวัตน์ สังคม และกระแสโลกเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว สังคมไทยจึงควรเปลี่ยนแปลงให้ทันต่อกระแสโลก ส่วนเรื่อง **เขตการค้าเสรีอาเซียน : ที่มาและผลกระทบ และจากอาเซียนสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน** เพื่อการพัฒนาประเทศไทยให้เท่าทันต่อกระแสเศรษฐกิจโลก **รอบรู้นอกสภา** เรื่อง **การปฏิรูปประเทศไทย** เพื่อเป็นกลไกขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศและเป็นแนวทางในการช่วยบรรเทาปัญหาต่าง ๆ ในประเทศไทย **เรียนรู้กับวิจัย** กับคำว่า **สถิติในการวิจัย** เป็นขั้นตอนเมื่อนำข้อมูลเข้าสู่กระบวนการวิเคราะห์ข้อมูล คอลัมน์ **พบปะนักวิจัย** เป็นการสัมภาษณ์ ดร.วิชัย รูปขำดี ซึ่งท่านเป็นอาจารย์ประจำสำนักวิจัย และรักษาการผู้อำนวยการศูนย์สำรวจความคิดเห็นของประชาชน “นิด้าโพล” และ **ปิดท้ายวิจัย** ขอนำเสนอโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงพระอัจฉริยภาพขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ใน **โครงการพัฒนาแหล่งน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริ**

สำหรับฉบับหน้าจะเข้าสู่ปีที่ ๑๐ ของเอกสารข่าวสารงานวิจัยและพัฒนาแล้ว กองบรรณาธิการหวังเป็นอย่างยิ่งว่า เนื้อหาสาระต่าง ๆ ที่นำเสนอผู้อ่านจะเป็นประโยชน์ต่อทุกท่าน ขอให้มีความสุขกับปีใหม่ที่จะมาถึงกันทุกท่านค่ะ

กองบรรณาธิการ

สารบัญ

หน้า

งานวิจัยและพัฒนา

- เรื่อง ปัจจัยที่พยากรณ์พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การ
และพฤติกรรมต่อต้านการปฏิบัติงาน ๑
เรียบเรียงโดย วิมลรักษ์ ศานติธรรม
- เรื่อง พันธมิตรภาคประชาสังคมกับการปลดปล่อยให้ผู้ต้องขังกลับคืนสู่สังคม ๗
เรียบเรียงโดย ปิยะวรรณ ปานโต
- เรื่อง ปัญหาอาชญากรรมข้ามชายแดน : พื้นที่ชายแดนไทยและประเทศเพื่อนบ้าน ๑๒
เรียบเรียงโดย จันทมร สีหาบุญลี

บทความที่น่าสนใจ

- เรื่อง สังคมไทยภายใต้การเปลี่ยนแปลงของกระแสโลก ๑๗
อัญชลี จวงจันทร์
- เรื่อง เขตการค้าเสรีอาเซียน : ที่มาและผลกระทบ และ
เรื่อง จากอาเซียนสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ๒๑
ฐาภกร จุลินทร

รอบรู้นอกสภา

- การปฏิรูปประเทศไทย ๒๖
สิฐิสร์ กระแสร์สุนทร

เรียนรู้กับวิจัย

- สถิติในการวิจัย ๓๐
นารีลักษณ์ ศิริวรรณ

พบปะนักวิจัย

- ดร.วิชัย รูปขำดี ๓๓
วิมลรักษ์ ศานติธรรม

ปิดท้ายวิจัย

- โครงการพัฒนาแหล่งน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ๓๗
บรรณาธิการ

งานวิจัยและพัฒนา

ปัจจัยที่พยากรณ์พฤติกรรมกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การ และพฤติกรรมต่อต้านการปฏิบัติงาน

วิจัยโดย รองศาสตราจารย์ชูชัย สมितिไกร และคณะ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

องค์การต่าง ๆ ทั้งในภาครัฐและเอกชนในยุคปัจจุบันต้องเผชิญหน้ากับความเปลี่ยนแปลงและแรงกดดันต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี ซึ่งทำให้องค์การต้องมีการปรับตัวเพื่อความอยู่รอดและความเจริญก้าวหน้าต่อไป ภารกิจที่ทำนายขององค์การในปัจจุบันก็คือ การปรับปรุงอย่างต่อเนื่องเพื่อให้องค์การสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งกุญแจสำคัญก็คือการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพ (Efficiency) และเกิดประสิทธิผล (Effectiveness) ปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จขององค์การในการกระทำการกิจดังกล่าวก็คือบุคลากรหรือทรัพยากรมนุษย์ ทั้งนี้เพราะการที่องค์การหนึ่ง ๆ จะบรรลุถึงเป้าหมายได้สำเร็จนั้น จะต้องอาศัยบุคลากรที่มีความรู้ ทักษะ ความสามารถ และคุณลักษณะต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานและเหมาะสมกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายขององค์การ นอกจากนี้ บุคลากรเหล่านี้ยังต้องมีพฤติกรรมการทำงานที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพอีกด้วย หากบุคลากรขององค์การขาดพฤติกรรมการทำงานที่เหมาะสมแล้ว องค์การเหล่านั้นย่อมประสบความล้มเหลวอย่างแน่นอน

โดยทั่วไปแล้ว พฤติกรรมการทำงานของบุคคลในองค์การสามารถจำแนกได้เป็นสามประเภทใหญ่ ๆ คือ พฤติกรรมในบทบาทหน้าที่ (In - Role/Task Behavior) พฤติกรรมนอกบทบาทหน้าที่หรือพฤติกรรมเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การ (Extra - Role/Organizational Citizenship Behavior) และพฤติกรรมต่อต้านการปฏิบัติการปฏิบัติงาน (Counterproductive Work Behavior) ในอดีตที่ผ่านมาการวิจัยจำนวนมากได้มุ่งเน้นการศึกษาพฤติกรรมในบทบาทหน้าที่ แต่เมื่อไม่นานมานี้ ความสนใจเกี่ยวกับพฤติกรรมนอกบทบาทหน้าที่หรือพฤติกรรมเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การ และพฤติกรรมต่อต้านการปฏิบัติการปฏิบัติงานได้เพิ่มมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะพฤติกรรมทั้งสองประเภทส่งผลกระทบต่อองค์การ

วัตถุประสงค์การวิจัย

๑. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระสามประการ (ได้แก่ ตัวแปรด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ตัวแปรด้านการรับรู้สถานการณ์ และตัวแปรด้านปัจจัยควบคุม) กับตัวแปรตามสองประการ (ได้แก่ พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร และพฤติกรรมต่อต้านการปฏิบัติงานของบุคคล

๒. เพื่อศึกษาอำนาจการพยากรณ์ของตัวแปรอิสระสามประเภทดังกล่าว ที่มีต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร และพฤติกรรมต่อต้านการปฏิบัติงานของบุคคล

๓. เพื่อเปรียบเทียบค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรอิสระที่พยากรณ์พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร และพฤติกรรมต่อต้านการปฏิบัติงานของบุคคล

๔. เพื่อพัฒนาและทดสอบแบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร และพฤติกรรมต่อต้านการปฏิบัติงาน

วิธีการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างของการวิจัยนี้คือ บุคลากรที่ปฏิบัติงานอยู่ในองค์กรต่าง ๆ ทั้งในภาครัฐและเอกชนที่ตั้งอยู่ในเขตภาคเหนือตอนบน จำนวนทั้งสิ้น ๑,๖๒๒ คน ซึ่งสามารถจำแนกได้ดังนี้ ๑) ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานราชการจำนวน ๔ ประเภท ได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โรงพยาบาลของรัฐ หน่วยงานด้านการก่อสร้างถนน มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ และ ๒) พนักงานบริษัทเอกชนจากองค์กร ๓ ประเภท ได้แก่ บริษัทส่งออกเสื้อผ้า โรงงานอุตสาหกรรม และบริษัทสื่อสารโทรคมนาคม

ผลการวิจัย

รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร และพฤติกรรมต่อต้านการปฏิบัติงาน

จากการทดสอบสมมติฐานการวิจัยนี้พบว่าตัวแปรด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ตัวแปรการรับรู้สถานการณ์ ตัวแปรด้านปัจจัยควบคุม มีอิทธิพลโดยตรงในทางบวกต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยตัวแปรทั้งสามนี้รวมกันอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรได้ร้อยละ ๓๙ นอกจากนี้ ยังพบว่าตัวแปรด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลและตัวแปรด้านปัจจัยควบคุม มีอิทธิพลโดยตรงในทางลบต่อพฤติกรรมต่อต้านการปฏิบัติงานได้ร้อยละ ๔๖ ดังนั้น จึงแสดงให้เห็นว่าการที่บุคคลมีคุณลักษณะส่วนบุคคลที่เหมาะสม มีการรับรู้สถานการณ์ในเชิงบวก และการที่องค์กรมีปัจจัยควบคุมที่ดี จะส่งผลเชิงบวกให้บุคคลนั้นมีแนวโน้มการแสดงพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร ในทางตรงกันข้ามหากบุคคลมีคุณลักษณะส่วนบุคคลที่ไม่เหมาะสม และองค์กรขาดปัจจัยควบคุมที่ดี จะส่งผลเชิงลบให้บุคคลนั้นมีแนวโน้มการแสดงพฤติกรรมต่อต้านการปฏิบัติงาน การที่ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร และพฤติกรรมต่อต้านการปฏิบัติงานมีรูปแบบดังกล่าวข้างต้น นับว่าสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมแบบสมัครใจ แนวคิดที่เน้นการระบุสาเหตุแห่งพฤติกรรม และแนวคิดที่เน้นบทบาทของลักษณะบุคลิกภาพ

จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรและพฤติกรรมต่อต้านการปฏิบัติงานมีปัจจัยที่มาจากต่างกัน และพฤติกรรมทั้งสองเป็นพฤติกรรมที่แยกจากกันอย่างอิสระ มีได้อยู่

บนระนาบเดียวกัน กล่าวคือ บุคคลเดียวกันสามารถจะแสดงพฤติกรรมทั้งสองชนิดนี้ได้พร้อม ๆ กัน ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ Sackett et al. ที่ได้พบว่า แม้พฤติกรรมทั้งสองนี้จะมีความสัมพันธ์กันในเชิงลบ แต่ก็อยู่ในระดับต่ำและสมควรจะแยกออกจากกันเป็นคนละตัวแปร และพบว่าลักษณะบุคลิกภาพที่พยากรณ์พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การ ได้แก่ ลักษณะบุคลิกภาพด้านการเห็นตามผู้อื่น ด้านการเปิดเผยตนเอง ด้านการเปิดรับประสบการณ์ และด้านความสำนึกผิดชอบ ส่วนลักษณะบุคลิกภาพที่พยากรณ์พฤติกรรมต่อต้านการปฏิบัติงาน ได้แก่ ลักษณะบุคลิกภาพด้านการเห็นตามผู้อื่น ด้านความมั่นคงทางอารมณ์ และด้านความสำนึกผิดชอบ

ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะส่วนบุคคล กับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การ และพฤติกรรมต่อต้านการปฏิบัติงาน

ในส่วนของพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การ พบว่า คุณลักษณะส่วนบุคคลที่มีน้ำหนักความสำคัญมาก และมีความโดดเด่นในการพยากรณ์พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การ ได้แก่ ลักษณะบุคลิกภาพด้านการเปิดเผยตนเอง และด้านการเปิดรับประสบการณ์ ผลการวิจัยนี้พบว่าไม่สอดคล้องกับการวิจัยส่วนใหญ่ที่กระทำในทวีปอเมริกาเหนือและยุโรป เนื่องจากการวิจัยเหล่านั้นได้พบว่าลักษณะบุคลิกภาพด้านความสำนึกผิดชอบ เป็นลักษณะบุคลิกภาพที่สามารถพยากรณ์พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การได้ดีและมีความคงเส้นคงวามากที่สุด มีเพียงการวิจัยของ Sackett et al. เท่านั้นที่ได้พบว่าลักษณะบุคลิกภาพด้านการเปิดเผยตนเองและด้านการเปิดรับประสบการณ์ มีอำนาจพยากรณ์พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การ

ผลการวิจัยนี้อาจอธิบายได้ด้วยแนวคิดเกี่ยวกับแรงจูงใจของการแสดงพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การ King, George, and Hebl (๒๐๐๕) อ้างใน ชูชัย สมितिไกรและคณะ (๒๕๕๒) ได้อธิบายว่า พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การมีองค์ประกอบที่สำคัญ ๓ ประการคือ ๑) พฤติกรรมนี้เป็นพฤติกรรมแบบสมัครใจ ๒) พฤติกรรมนี้เป็นการริเริ่มกระทำบางสิ่งบางอย่างที่เป็นประโยชน์ต่อองค์การ และ ๓) พฤติกรรมนี้เกี่ยวข้องกับการติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่น เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่อีกฝ่ายหนึ่ง ด้วยเหตุนี้ การแสดงพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การจึงมีความเกี่ยวข้องกับแรงจูงใจที่สำคัญ ๒ ประการ กล่าวคือนอกจากบุคคลผู้แสดงพฤติกรรมจะต้องมีความสมัครใจที่จะกระทำดีต่อองค์การแล้วยังต้องเป็นผู้ริเริ่มการมีปฏิบัติสัมพันธ์กับผู้อื่นด้วย

การที่ลักษณะบุคลิกภาพด้านการเห็นตามผู้อื่น เป็นลักษณะบุคลิกภาพที่มีอำนาจการพยากรณ์พฤติกรรมต่อต้านการปฏิบัติงาน อาจเป็นเพราะว่าบุคคลที่มีลักษณะการเห็นตามผู้อื่นสูง จะมีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น เข้าใจผู้อื่น และกระตือรือร้นที่จะช่วยเหลือ โดยเชื่อว่าผู้อื่นจะช่วยเหลือตนเองเช่นกัน ดังนั้น บุคคลลักษณะนี้มักเป็นที่ชื่นชอบของสังคมมากกว่าบุคคลที่มีลักษณะตรงกันข้าม ส่วนบุคคลที่มีลักษณะการเห็นตามผู้อื่นต่ำ จะเป็นผู้ที่ยึดถือความคิดและการตัดสินใจของตนเองเป็นใหญ่ มักจะเคลือบแคลงสงสัยในการกระทำและความคิดของผู้อื่น และชอบการแข่งขันมากกว่าการร่วมมือ

สำหรับผลการวิจัยที่พบว่า ลักษณะบุคลิกภาพด้านความสำนึกผิดชอบมีอำนาจการพยากรณ์พฤติกรรมต่อต้านการปฏิบัติงานของบุคคล อาจกล่าวได้ว่าเป็นผลการวิจัยที่ไม่น่าแปลกใจแต่อย่างใด ทั้งนี้เนื่องจากคุณลักษณะสำคัญสองประการที่มักจะใช้ในการบรรยายผู้ที่มีลักษณะบุคลิกภาพด้านความสำนึกผิดชอบสูงก็คือ ประการแรก การเป็นผู้ที่พึงพาได้ ซึ่งหมายถึง การยึดมั่นในหน้าที่ความรับผิดชอบ ความเชื่อถือได้ และการปฏิบัติตามกฎระเบียบ และประการที่สอง การเป็นผู้ที่มุ่งความสำเร็จ ซึ่งหมายถึง การมีความขยัน

ขันแข็ง มุ่งมั่น และทำงานอย่างมีจุดมุ่งหมาย ดังนั้น บุคคลที่มีลักษณะด้านความสำนึกผิดชอบสูง จะมีลักษณะที่เชื่อถือได้ มีจุดหมายในชีวิต มีความตั้งใจแน่วแน่ รอบคอบ และตรงต่อเวลา การวิจัยยังได้พบว่าบุคคลที่มีความสำนึกผิดชอบสูง มีแนวโน้มที่จะกำหนดเป้าหมายในการทำงานและทุ่มเทความพยายามมากกว่าผู้ที่มีความสำนึกผิดชอบต่ำ แม้จะรับรู้ว่าจะได้รับความสนับสนุนจากผู้อื่นน้อยในทางตรงกันข้าม ผู้ที่มีความสำนึกผิดชอบต่ำจะแสดงพฤติกรรมที่มุ่งเน้นการตอบสนองความต้องการของตนในทันทีทันใด โดยไม่สนใจต่อผลที่จะเกิดขึ้นตามมา รวมทั้งการไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ และไม่มีการคิดใคร่ครวญถึงสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงาน ผลการวิจัยครั้งนี้จึงสะท้อนให้เห็นว่า การที่บุคคลที่มีความสำนึกผิดชอบต่ำ แสดงพฤติกรรมต่อต้านการปฏิบัติงานในระดับที่สูงกว่าผู้ที่มีความสำนึกผิดชอบสูงนั้น อาจเป็นเพราะว่าบุคคลเหล่านี้เป็นผู้ที่ไม่ชอบปฏิบัติตามกฎระเบียบ และมีความอดสาหะต่ำ

นอกจากนั้น ผลการวิจัยครั้งนี้ได้พบว่าความเชื่ออำนาจการควบคุม เป็นคุณลักษณะส่วนบุคคลที่มีอำนาจการพยากรณ์พฤติกรรมต่อต้านการปฏิบัติงานด้วย กล่าวคือ ผู้ที่มีความเชื่ออำนาจการควบคุมแบบภายในสูง มีระดับพฤติกรรมต่อต้านการปฏิบัติงานต่ำกว่าผู้ที่มีความเชื่ออำนาจการควบคุมแบบภายในต่ำ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยในอดีตของ Fox and Spector (๑๙๙๙) Perlow and Latham (๑๙๙๓) และ Trevino and Youngblood (๑๙๙๐) ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าผู้ที่มีความเชื่ออำนาจการควบคุมแบบภายในเป็นผู้ที่สามารถปรับตัวได้เป็นอย่างดี มีความเป็นผู้นำ เปิดเผยตนเอง ชอบช่วยเหลือผู้อื่น มีความมุ่งมั่น กล้าแสดงออก และได้รับความนิยชมจากผู้อื่น นอกจากนี้บุคคลประเภทนี้ยังไม่ค่อยจะมีความวิตกกังวล ไม่เผด็จการ ไม่ปกป้องตนเอง หรือทำตนเหินห่างกับคนทั่วไป ในทางตรงกันข้าม ผู้ที่มีความเชื่ออำนาจการควบคุมแบบภายนอก มักจะเป็นผู้ที่มีการปรับตัวได้ไม่ดี มีความตั้งใจต่ำในการปฏิบัติตนเพื่อแก้ไขปัญหา ประสบความสำเร็จน้อยกว่า ไม่ค่อยสนใจต่อสังคมรอบข้าง ไม่ค่อยมีความอดกลั้นรอคอย และมีความวิตกกังวลสูง ดังนั้น ลักษณะส่วนบุคคลที่แตกต่างกันดังกล่าว จึงมีส่วนทำให้บุคคลสองประเภทนี้มีการแสดงพฤติกรรมต่อต้านการปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน

ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้านการรับรู้สถานการณ์ กับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การและพฤติกรรมต่อต้านการปฏิบัติงาน

จากการวิจัยพบว่า ตัวแปรด้านการรับรู้สถานการณ์ที่มีน้ำหนักความสำคัญ และมีความโดดเด่นในการพยากรณ์พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การ ได้แก่ การรับรู้ความยุติธรรมเชิงปฏิสัมพันธ์ ซึ่งเป็นความรู้สึกของบุคคลว่าผู้บังคับบัญชาได้แสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมต่อผู้ใต้บังคับบัญชาหรือไม่ เช่น ความสุภาพ อ่อนโยน และการให้การยอมรับ เป็นต้น รวมถึงการให้ข้อมูลข่าวสารที่ชัดเจนและครบถ้วนของผู้บังคับบัญชา เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการทำงานของผู้ใต้บังคับบัญชาด้วย การรับรู้ความยุติธรรมเชิงปฏิสัมพันธ์เป็นสิ่งที่บ่งชี้ว่าบุคคลได้รับการปฏิบัติอย่างเหมาะสมจากผู้บังคับบัญชา ซึ่งจะมีอิทธิพลทำให้บุคคลมีความเต็มใจที่จะทุ่มเทความพยายามให้แก่องค์การมากขึ้นด้วย ผลการวิจัยนี้จึงสอดคล้องกับสมมติฐานของนักวิชาการที่ว่า การรับรู้ความยุติธรรมเชิงปฏิสัมพันธ์ เป็นตัวแปรหนึ่งที่มีความสำคัญในการพยากรณ์พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การ

สำหรับพฤติกรรมต่อต้านการปฏิบัติงาน แม้การทดสอบแบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ จะพบว่าโดยภาพรวม ตัวแปรด้านการรับรู้สถานการณ์ไม่มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อพฤติกรรมต่อต้านการปฏิบัติงาน แต่ผลของการวิเคราะห์การถดถอยและการวิเคราะห์ความสำคัญเชิงสัมพัทธ์ได้พบว่า ในบรรดาตัวแปรด้านการรับรู้สถานการณ์ การรับรู้ความยุติธรรมเชิงผลลัพธ์เป็นเพียงตัวแปรเดียวที่สามารถพยากรณ์

พฤติกรรมต่อต้านการปฏิบัติงานได้ดีที่สุด การรับรู้ความยุติธรรมเชิงผลลัพธ์เป็นความรู้สึกของบุคคลว่า ผลลัพธ์ที่ตนได้รับตอบแทนจากการทำงานให้กับองค์กรมีความเป็นธรรมหรือไม่ เมื่อเปรียบเทียบกับผู้อื่นจากผลงานที่ตนปฏิบัติหรือได้ลงทุนไป เช่น ความรู้ ประสบการณ์ ความมานะพยายาม และความเครียดจากการทำงาน เป็นต้น ผลการวิจัยนี้อาจอธิบายได้ว่า พฤติกรรมต่อต้านการปฏิบัติงานเป็นปฏิกิริยาของบุคคลที่แสดงออกตอบโต้ต่อการรับรู้ความไม่ยุติธรรม ดังนั้น เมื่อบุคคลรับรู้ว่าคุณค่าตนไม่ได้รับความยุติธรรมเชิงผลลัพธ์ เขาก็อาจจะแสดงพฤติกรรมบางอย่างที่ไม่เหมาะสมเพื่อเป็นการแก้แค้นองค์กร

ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้านปัจจัยควบคุม กับพฤติกรรมที่เป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร และพฤติกรรมต่อต้านการปฏิบัติงาน

การวิจัยนี้พบว่า ตัวแปรด้านปัจจัยควบคุมที่มีน้ำหนักความสำคัญ และมีความโดดเด่นมากที่สุดในการพยากรณ์พฤติกรรมที่เป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรและพฤติกรรมต่อต้านการปฏิบัติงาน ได้แก่ การรับรู้บรรทัดฐานของกลุ่ม ซึ่งหมายถึง การที่บุคคลรับรู้ว่าคุณค่าการทำงานของตนมีแบบแผนพฤติกรรมที่มุ่งส่งเสริมพฤติกรรมที่เป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร และขัดขวางพฤติกรรมต่อต้านการปฏิบัติงานหรือไม่ ผลการวิจัยนี้ได้แสดงให้เห็นว่า ผู้ที่มีการรับรู้กลุ่มการทำงานของตน มีบรรทัดฐานที่ส่งเสริมพฤติกรรมที่เป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรและขัดขวางพฤติกรรมต่อต้านการปฏิบัติงานมีระดับพฤติกรรมที่เป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรสูงและมีระดับพฤติกรรมต่อต้านการปฏิบัติงานต่ำ ผลการวิจัยนี้อาจอธิบายได้ว่า บรรทัดฐานของกลุ่มทำหน้าที่เสมือนหนึ่งเป็นแรงกดดันหรืออำนาจควบคุมทางสังคม ที่มีอิทธิพลต่อการแสดงพฤติกรรมของบุคคล การไม่ปฏิบัติตามบรรทัดฐานของกลุ่มจะได้รับการลงโทษจากเครือข่ายทางสังคมของบุคคลผู้ฝ่าฝืน มิใช่จากระบบการลงโทษอย่างเป็นทางการขององค์กร ทั้งนี้ การที่บรรทัดฐานของกลุ่มมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของสมาชิกกลุ่มเป็นเพราะว่าบรรทัดฐานของกลุ่มเป็นแนวทางการปฏิบัติที่สมาชิกกลุ่มมีความเห็นพ้องกันอย่างไม่เป็นทางการ โดยถูกสร้างขึ้นจากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม และชี้แนะให้บุคคลทราบว่าพฤติกรรมแบบใดเป็นที่ยอมรับและไม่เป็นที่ยอมรับของกลุ่ม

ผลการวิจัยนี้พบว่าสอดคล้องกับการวิจัยในอดีต ซึ่งได้พบว่าบรรทัดฐานของกลุ่มที่ไม่เหมาะสมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับอัตราการขาดงาน การวิจัยยังพบว่าพนักงานบางกลุ่มมีการร่วมมือกันในการขโมยสิ่งของ โดยพบบรรทัดฐานที่ไม่เหมาะสมนี้ในธุรกิจประเภทต่าง ๆ เช่น ภัตตาคาร โรงงานประกอบชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ และธุรกิจประเภทอื่น ๆ และกลุ่มการทำงานบางกลุ่ม เช่น พนักงานที่ทำงานตามชายฝั่งทะเลและวิศวกรรถไฟ ก็มีบรรทัดฐานที่ไม่เหมาะสมเกี่ยวกับการดื่มสุรา เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปประยุกต์เพื่อให้เกิดผลดีแก่หน่วยงานต่าง ๆ ดังนี้

๑. หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งในภาครัฐและเอกชน ควรจะนำเอาปัจจัยด้านลักษณะบุคลิกภาพไปใช้เป็นส่วนหนึ่งในการสรรหาและคัดเลือกบุคลากร กล่าวคือ ควรจะมีการทดสอบบุคลิกภาพของผู้สมัครงาน เพื่อให้ได้บุคลากรที่มีลักษณะบุคลิกภาพที่พึงประสงค์ มีแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมที่เป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร และไม่มีแนวโน้มของการแสดงพฤติกรรมต่อต้านการปฏิบัติงาน กล่าวคือ ควรจะเป็นผู้ที่มีลักษณะบุคลิกภาพด้านการเห็นตามผู้อื่น และด้านความนึกผิดชอบอยู่ในระดับสูง

LIRT

๒. หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ขององค์กร ควรจะได้วางแผนการพัฒนาลักสูตรการฝึกอบรมต่าง ๆ เพื่อใช้ในการพัฒนาลักษณะบุคลิกภาพของบุคลากรในองค์กร โดยเฉพาะลักษณะบุคลิกภาพที่ได้กล่าวมาแล้ว ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรและลดปัญหาพฤติกรรมต่อต้านการปฏิบัติงานในองค์กร

๓. องค์กรทั้งในภาครัฐและเอกชนควรจะได้กำหนดมาตรการหรือวิธีการต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมให้กลุ่มการทำงานมีการสร้างบรรทัดฐานของกลุ่มที่เหมาะสม เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกมีการแสดงพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร และลดพฤติกรรมต่อต้านการปฏิบัติงาน

๔. องค์กรจำเป็นต้องตระหนักว่า การรับรู้ความยุติธรรมในองค์กรเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อพฤติกรรมการทำงานของบุคลากร บุคคลจะไม่แสดงพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร แต่จะแสดงพฤติกรรมต่อต้านการปฏิบัติงาน หากรับรู้ว่าคุณค่าของตนเองไม่ได้รับความยุติธรรมจากองค์กร ดังนั้น องค์กรจึงควรมีการกำหนดนโยบาย กระบวนการ และวิธีการต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมให้บุคลากรรับรู้ถึงความยุติธรรมในองค์กร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความยุติธรรมที่เกี่ยวข้องกับผลลัพธ์ที่บุคลากรได้รับจากการทำงาน และความยุติธรรมที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติของผู้บังคับบัญชาที่มีต่อผู้ใต้บังคับบัญชา

ประโยชน์ของการศึกษาวิจัยที่มีต่อวงงานรัฐสภา

ผลการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ นอกจากเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ เอกชน และภาคประชาชนแล้ว ยังเป็นประโยชน์ต่อวงงานรัฐสภา โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อมูลที่ได้สามารถสนับสนุนการทำงานของสำนักพัฒนาบุคลากร เพื่อจะได้นำมาใช้เป็นข้อมูลประกอบการอบรมและพัฒนาบุคลากรของรัฐสภาให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กรอย่างแท้จริง

เรียบเรียงโดย... วิมลรักษ์ ศานติธรรม

เอกสารอ้างอิง

ชูชัย สมितिไกร และคณะ. (๒๕๕๒). **ปัจจัยที่พยากรณ์พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรและพฤติกรรมต่อต้านการปฏิบัติงาน**. สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.

งานวิจัยและพัฒนา

พันธมิตรภาคประชาสังคมกับการปลดปล่อยให้ผู้ต้องขังกลับคืนสู่สังคม วิจัยโดย เพลินใจ แต่เกษม

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันการอยู่ร่วมกันของคนในสังคมนั้นประกอบด้วย บุคคลที่มีพื้นฐานที่แตกต่างกัน ย่อมก่อให้เกิดความขัดแย้งกันได้ และอาจนำไปสู่การกระทำผิดกฎหมายของสังคมได้ และการจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นนั้น ซึ่งรัฐมีอำนาจที่ได้รับมอบหมายจากประชาชนในการสร้างกลไกการควบคุมทางสังคม โดยบังคับใช้กฎหมายเพื่อควบคุมพฤติกรรมของคนในสังคม ดังนั้น เมื่อบุคคลใดละเมิดต่อกฎหมายจึงต้องมีกลไกในการดำเนินการกับผู้ผู้นั้นเพื่อเป็นการรักษาความสงบสุขของคนในสังคม

ขณะเดียวกันหน้าที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อยและปลอดภัยในสังคมปัจจุบัน ได้โอนไปอยู่หน่วยงานของภาครัฐที่เกี่ยวข้องในการสร้างวัฒนธรรมให้แก่สังคม ได้แก่ หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม ประกอบด้วย ตำรวจ อัยการ ศาล และราชทัณฑ์ ที่มีการทำงานอย่างเป็นระบบ ทั้งนี้ โดยมีวัตถุประสงค์สูงสุดเพื่อที่จะป้องกันและปราบปราม เช่น ปัญหาด้านอาชญากรรม เพื่อรักษาไว้ซึ่งความสงบเรียบร้อยของสังคม และภายใต้บริบทของสังคมปัจจุบัน หน่วยงานของรัฐจัดเป็นองค์กรระบบเปิด (Open Systems) ที่ต้องมีปฏิสัมพันธ์กับปัจจัยแวดล้อมภายนอกเสมอ ซึ่งเป็นการมุ่งเน้นที่จะให้บริการเพื่อตอบสนองความคาดหวังและความต้องการของประชาชน สำหรับกรมราชทัณฑ์ถือว่ามีหน้าที่เฉพาะในการควบคุมและแก้ไขผู้กระทำผิดให้กลับคืนเป็นคนดีของสังคม แต่ยังพบในข้อจำกัดทั้งในด้านงบประมาณ บุคลากร ฯลฯ ในขณะที่การรับผิดชอบมีมาก ครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศ ทำให้ต้องการที่จะสร้างเครือข่ายพันธมิตรจากภาคเอกชนเข้ามาช่วยเหลืองานของกรมราชทัณฑ์ เพื่อให้การดำเนินงานประสบผลสำเร็จยิ่งขึ้น โดยได้กำหนดไว้เป็นนโยบายเน้นหนักของกรมราชทัณฑ์ตั้งแต่ปี พ.ศ.

๒๕๕๙ เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน เช่น มีการกำหนดนโยบายที่ให้ความสำคัญกับการสร้างเครือข่ายพันธมิตร ราชทัณฑ์และการสนับสนุนงานยุติธรรมชุมชน เพื่อเปิดโอกาสให้พันธมิตรกลุ่มต่าง ๆ ได้เข้ามาสนับสนุนการ ปฏิบัติงานราชทัณฑ์ และพยายามขับเคลื่อนการดำเนินงานเชิงรุกในด้านการเปิดเรือนจำสู่สังคม ที่ผ่านมาพบว่า เครือข่ายพันธมิตรที่เข้ามาช่วยเหลือในด้านการจัดหางานให้กับผู้ต้องขังยังมีน้อยกว่าด้านอื่น ๆ อาจสะท้อนให้เห็น ว่า กรมราชทัณฑ์ยังขาดการมีส่วนร่วมจากเครือข่ายพันธมิตรภาคเอกชน

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานในการคืนคนดีสู่สังคมมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลอย่างแท้จริง จึง ควรมีการศึกษาถึงผลสำเร็จของเครือข่ายพันธมิตรที่เข้ามาช่วยเหลือภารกิจของกรมราชทัณฑ์ รวมทั้งการศึกษาถึง บทบาทและความต้องการของเครือข่ายพันธมิตรในภาคเอกชนและชุมชนกับการสร้างโอกาสทั้งในด้านอาชีพและ การช่วยเหลือเตรียมความพร้อมให้ผู้ต้องขังกลับคืนสู่สังคม การช่วยเหลือหลังพ้นโทษ พร้อมทั้งแสวงหาแนวทาง เพื่อที่จะพัฒนาและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนให้มากยิ่งขึ้น เพื่อให้การคืนคนดีสู่สังคมเกิดขึ้นได้อย่าง แท้จริง

วัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย

๑. เพื่อศึกษาและประเมินผลการเข้ามาช่วยเหลือผู้ต้องขังของเครือข่ายพันธมิตรภาคประชาสังคม
๒. เพื่อศึกษาทักษะและความต้องการของพันธมิตรภาคประชาสังคมต่อบทบาทในการช่วยเหลือ ผู้ต้องขังในการเตรียมความพร้อมสู่สังคมและการช่วยเหลือหลังพ้นโทษ
๓. เพื่อแสวงหาแนวทางในการขยายเครือข่ายพันธมิตรภาคประชาสังคมในการช่วยเหลือผู้ต้องขัง กลับคืนสู่สังคม

วิธีการศึกษาวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยมีกลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ พันธมิตร ภาคประชาสังคม ประกอบด้วย องค์กรเครือข่ายภาคเอกชนและประชาชนที่เข้ามาช่วยเหลืองานของเรือนจำ/ ทัณฑสถาน ซึ่งมีขอบเขตของการศึกษาวิจัยเป็นการศึกษาโดยใช้แบบสอบถามจัดนำส่งทางไปรษณีย์ จำนวน ๕๐๐ ชุด เพื่อเก็บข้อมูลจากพันธมิตรภาคประชาสังคมของเรือนจำ/ทัณฑสถานทั่วประเทศ รวมทั้งมีการจัดประชุมกลุ่ม ย่อย (Focus Group) พันธมิตรภาคประชาสังคมในเรือนจำ/ทัณฑสถาน ๖ แห่งในแต่ละภาค และการจัดสัมมนา ทางวิชาการเพื่อระดมความคิดเห็นจากพันธมิตรภาคประชาสังคมวิชาการ สื่อมวลชน และเจ้าหน้าที่ในกระบวนการ ยุติธรรม ตลอดจนมีการรวบรวมข้อมูลด้านสถิติพันธิตรราชทัณฑ์ในแต่ละด้านของเรือนจำ/ทัณฑสถานทั่วประเทศ

ผลการศึกษา พบว่า

การศึกษาวิจัย เรื่อง พันธมิตรภาคประชาสังคมกับการปลดปล่อยให้ผู้ต้องขังกลับคืนสู่สังคม จากการ จัดส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ จำนวน ๕๐๐ ชุด และได้แบบสอบถามตอบกลับมา จำนวน ๓๖๐ ชุด ผู้วิจัยได้ทำ การวิเคราะห์ข้อมูลถึงแนวทางในการพัฒนาและขยายเครือข่ายพันธมิตรภาคประชาสังคม ซึ่งผลการศึกษาสรุปได้ ดังนี้

ส่วนที่ ๑ สถิติเครือข่ายพันธมิตรภาคประชาสังคมของเรือนจำ/ทัณฑสถานทั่วประเทศ พ.ศ. ๒๕๕๒

จากการเก็บข้อมูลสถิติจำนวนเครือข่ายพันธมิตรภาคประชาสังคมของเรือนจำ/ทัณฑสถานทั่วประเทศเมื่อเดือนมกราคม พ.ศ. ๒๕๕๒ พบว่า มีพันธมิตรที่เป็นหน่วยงานภาคเอกชนและภาคประชาชนที่เข้ามาช่วยเหลือผู้ต้องขังในเรือนจำจำนวนใกล้เคียงกัน คือ หน่วยงานภาคเอกชน จำนวน ๘๖๕ หน่วยงาน ส่วนภาคประชาชนมีจำนวน ๘๒๕ คน การช่วยเหลือ**อันดับที่ ๑** คือ ด้านการบริจาคเงินและสิ่งของ ร้อยละ ๒๓.๕ **อันดับที่ ๒** ด้านการพัฒนาจิตใจ ร้อยละ ๒๑.๗ **อันดับที่ ๓** ด้านการศึกษา ร้อยละ ๑๔.๒ **อันดับที่ ๔** ด้านการฝึกวิชาชีพ ร้อยละ ๑๓.๖ ในขณะที่ด้านที่เข้ามามีส่วนร่วมช่วยเหลือจำนวนน้อยกว่าร้อยละ ๑๐ คือ ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านการให้คำปรึกษาทางกฎหมาย ด้านการแพทย์และสาธารณสุข และด้านการจัดหางาน ซึ่งมีความสำคัญกับผู้พ้นโทษแต่กลับมีเครือข่ายที่เข้ามาช่วยเหลือจำนวนน้อยมาก

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลพื้นฐานและความคิดเห็นของพันธมิตรภาคประชาสังคม

เครือข่ายพันธมิตรภาคประชาสังคมที่เข้ามาช่วยเหลือผู้ต้องขัง ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ ๕๖.๔ และเพศหญิง ร้อยละ ๔๓.๖ อยู่ในวัยผู้ใหญ่ตอนกลาง คือ อายุระหว่าง ๔๑ - ๕๐ ปี ส่วนใหญ่จบการศึกษา ระดับอุดมศึกษาคือปริญญาตรี และปริญญาโท สมรสแล้ว เป็นกลุ่มที่ประกอบธุรกิจส่วนตัวมากที่สุด ร้อยละ ๓๓.๓ รองลงมาเป็นมูลนิธิเครือข่ายองค์กรอิสระที่ทำประโยชน์ให้แก่สังคม มีประสบการณ์ทำงานมากกว่า ๑๐ ปีขึ้นไป ถึงร้อยละ ๓.๖ ส่วนใหญ่เข้ามาช่วยเหลืองานเรือนจำประมาณ ๑ - ๒ ครั้งต่อเดือน โดยช่วยเหลือด้านการบริจาคมากที่สุด รองลงมาก็คือ ด้านการพัฒนาจิตใจ และการฝึกวิชาชีพ ช่องทางที่ทำให้มีโอกาสเข้ามาเกิดจากเรือนจำประสานขอความช่วยเหลือ และสมัครใจเข้ามาช่วยเหลือ เหตุผลที่เข้ามาเกิดจากความต้องการช่วยเหลือผู้ที่ด้อยโอกาส ต้องการทำประโยชน์ต่อผู้อื่นและเป็นการทำบุญ เพราะทำให้รู้สึกภาคภูมิใจที่ได้ทำประโยชน์ให้สังคม

ความคิดเห็นของพันธมิตรภาคประชาสังคมต่อกระบวนการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในเรือนจำ ส่วนใหญ่เห็นว่าที่ผ่านมารีเจนจำปฏิบัติได้เหมาะสมแล้ว ปัญหาอุปสรรคในการทำงานร่วมกับเรือนจำ ส่วนใหญ่ไม่มีปัญหา ส่วนกลุ่มที่มีปัญหา คือ ปัญหาด้านการประสานงานเพื่อขอเข้าเรือนจำ ขั้นตอนการทำงานที่ยุ่งยากและหลายขั้นตอน และความปลอดภัยของสถานที่ ตามลำดับ ความรู้สึกต่อผู้ต้องขังค่อนข้างมาช่วยเหลืองานในเรือนจำมองว่า ผู้ต้องขังเป็นบุคคลที่ควรได้รับความช่วยเหลือและได้รับโอกาสจากสังคม ส่วนความรู้สึกในแง่ลบคือ ผู้ต้องขังเป็นอาชญากรที่ควรได้รับโทษที่รุนแรง

ส่วนที่ ๓ ทักษะของพันธมิตรภาคประชาสังคมต่อการช่วยเหลือผู้ต้องขังและผู้พ้นโทษ

เมื่อพิจารณาในภาพรวมของประเด็นเรื่อง ทักษะต่อผู้ต้องขังมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๗๒ แสดงว่าทักษะของพันธมิตรต่อผู้ต้องขังในภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วย คือ ส่วนใหญ่มีทัศนคติในเชิงบวกกับผู้ต้องขัง เนื่องจากเห็นว่า ผู้ต้องขังมีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เหมือนประชาชนทั่วไป การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในเรือนจำควรเน้นการแก้ไขมากกว่าการควบคุม ทักษะต่อการช่วยเหลือผู้ต้องขังช่วงเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๔๑ แสดงว่าเห็นด้วยอย่างยิ่งกับการช่วยเหลือผู้ต้องขังช่วงเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย โดยทุกประเด็นพันธมิตรเห็นด้วยอย่างยิ่ง ทั้งในด้านการนำชุมชนเข้ามาในช่วงเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย เช่น การเป็นวิทยากรพิเศษ การสอนอาชีพของชุมชนท้องถิ่น เป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้ต้องขังกับชุมชน การจัดตั้งอาสาสมัคร

ราชทัณฑ์เพื่อเข้ามาเป็นพี่เลี้ยงให้คำปรึกษา แนะนำและช่วยเหลือผู้ต้องขังระหว่างอยู่ในเรือนจำและผู้พ้นโทษ ส่วน ทัศนคติต่อการช่วยเหลือให้พ้นโทษ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๓๑ แสดงว่าเห็นด้วยอย่างยิ่งกับการช่วยเหลือผู้พ้นโทษ โดยให้ ประชาสัมพันธ์ขอความร่วมมือไปยังหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้เข้ามาช่วยเหลือมากขึ้น และรัฐบาลควรจัดให้มีศูนย์ ช่วยเหลือผู้พ้นโทษเพื่อดูแลจัดบริการที่เป็นประโยชน์

ส่วนที่ ๔ สรุปผลการประชุมพันธมิตรภาคประชาสังคม (Focus Group)

การจัดประชุมเครือข่ายพันธมิตรภาคประชาสังคมของเรือนจำ/ทัณฑสถาน ๒ แห่ง เรื่อง “พันธมิตร ภาคประชาสังคมกับการปลดปล่อยให้ผู้ต้องขังกลับคืนสู่สังคม” ที่ประชุมเห็นว่า ปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการเข้า มามีส่วนร่วมช่วยเหลือผู้ต้องขังกับเรือนจำ คือ การขาดข้อมูลด้านปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของผู้ต้องขัง และเรือนจำ การประชาสัมพันธ์ข้อมูลหรือกิจกรรมต่าง ๆ ของเรือนจำมีน้อย การขาดความต่อเนื่องในการเข้าร่วม กิจกรรมของผู้ต้องขัง โดยมีประเด็นที่สำคัญในการเสนอแนะกับทางเรือนจำ คือ เรือนจำควรเตรียมข้อมูลที่ต้องการ ความช่วยเหลือเพื่อประชาสัมพันธ์ให้องค์กรภาคเอกชนทราบกิจกรรมต่าง ๆ ของเรือนจำ การจัดโครงการเยาวชน อาสาโดยน่านักศึกษาที่มีจิตอาสาเข้ามาจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้ต้องขัง การฝึกอบรมผู้ต้องขังให้ตรงกับ ความต้องการของผู้ต้องขังและตลาดแรงงาน เป็นต้น

ส่วนที่ ๕ สรุปผลการสัมมนาทางวิชาการ “บทบาทของเครือข่ายภาคประชาสังคมในการ ช่วยเหลือผู้ต้องขังกลับคืนสู่สังคม”

จากการจัดสัมมนามีข้อเสนอแนะว่า กรมราชทัณฑ์ควรประสานกับชมรมบริหารงานบุคคลซึ่ง ประกอบด้วย ผู้จัดการฝ่ายบุคคลของสถานประกอบการต่าง ๆ เพื่อประชาสัมพันธ์ให้เข้ามาช่วยเหลือด้านการจ้าง งานผู้พ้นโทษ มีการติดตามผลผู้พ้นโทษเพื่อประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความช่วยเหลือกับผู้ที่ไม่มีงานทำ การ จัดตั้ง “กองทุนช่วยเหลือผู้พ้นโทษ” ในการให้กู้ยืมเงินประกอบอาชีพสร้างกลไกการประชาสัมพันธ์เพื่อให้เกิดความ เข้าใจ การยอมรับและทัศนคติเชิงบวกต่อผู้พ้นโทษอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งนำเสนอกิจกรรมและตัวอย่างผู้พ้นโทษที่ ประสบความสำเร็จในการทำงานจำนวนมาก เพื่อเปลี่ยนทัศนคติของสังคม

ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัย

๑. กำหนดให้เรือนจำ/ทัณฑสถานทั่วประเทศจัดทำทำเนียบเครือข่ายพันธมิตรภาคประชาสังคม และ จัดการประชุมเพื่อพบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างต่อเนื่องเป็นประจำ รวมทั้งสร้างเครือข่ายใหม่ ๆ จากเครือข่าย เดิมที่มีอยู่

๒. ประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรมอย่างจริงจังและต่อเนื่องโดยเชิญสถานประกอบการ หน่วยงาน สถาบันต่าง ๆ ให้มีส่วนร่วม เพื่อเป็นแรงจูงใจในการให้ความช่วยเหลือผู้ต้องขัง

๓. ติดต่อประสานกับพันธมิตรที่มีความต้องการแรงงาน เพื่อจัดให้ผู้ต้องขังมีโอกาสเข้าไปฝึกงาน ทดลองทำงานและทำให้พันธมิตรได้ทราบถึงความสามารถของผู้ต้องขัง

๔. จัดทำบันทึกข้อตกลงร่วมกันระหว่างหน่วยงานหรือองค์กรภาคเอกชนที่เข้ามาจ้างแรงงานผู้ต้องขัง ให้รองรับแรงงานผู้พ้นโทษ รวมทั้งมีการติดตามประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ

๕. จัดตั้งกองทุนค่าประกันหน่วยงานหรือสถานประกอบการที่รับผู้พ้นโทษเข้าทำงาน

ประโยชน์ของรายงานการวิจัยที่มีต่อวงงานรัฐสภา

ผลการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ เป็นข้อมูลพื้นฐานที่เป็นประโยชน์ต่อวงงานรัฐสภา ในการสนับสนุนข้อมูลทางวิชาการ โดยเฉพาะคณะกรรมการการกฎหมาย การยุติธรรม และสิทธิมนุษยชน ในการรับทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมไทยอยู่ในขณะนี้ และควรผลักดันให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะภาครัฐต้องให้ความสำคัญในการกำกับดูแล โดยเฉพาะกรมราชทัณฑ์ในการควบคุมดูแลผู้ต้องขังที่กระทำความผิดและได้รับโทษและเมื่อใกล้พ้นโทษ ควรมีการเยียวยาแก้ไขผู้กระทำความผิดให้กลับคืนเป็นคนดีสู่สังคมอย่างเหมาะสม เพราะผู้ต้องขังทุกคนมีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ซึ่งรัฐบาลควรมีการจัดตั้งศูนย์ความช่วยเหลือผู้พ้นโทษ และควรเพิ่มเครือข่ายพันธมิตรในกลุ่มต่าง ๆ เข้ามามีบทบาทและส่วนร่วมในการให้ความช่วยเหลือในเรื่องต่าง ๆ เช่น การจ้างงาน เมื่อพ้นโทษไปแล้วให้มีอาชีพมั่นคง ซึ่งจะทำให้เกิดมีรายได้ และจะไม่กลับไปกระทำความผิดซ้ำอีกต่อไป

เรียบเรียงโดย...ปิยะวรรณ ปานโต

เอกสารอ้างอิง

เพลินใจ แต่เกษม. (๒๕๕๒). พันธมิตรภาคประชาสังคมกับการปลดปล่อยให้ผู้ต้องขังกลับคืนสู่สังคม. กลุ่มงานพัฒนาระบบการพัฒนาพฤตินิสัย กรมราชทัณฑ์.

งานวิจัยและพัฒนา

ปัญหาอาชญากรรมข้ามชายแดน : พื้นที่ชายแดนไทยและประเทศเพื่อนบ้าน โดย ธนา ยศตระกูล

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

เมื่อสิ้นสุดสงครามเย็นในภูมิภาคอินโดจีน ภาครัฐของไทยได้มีนโยบายพัฒนาพื้นที่ชายแดนผ่านโครงการส่งเสริมเศรษฐกิจและความร่วมมือในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงมุมมองของรัฐต่อพื้นที่ชายแดนที่เปลี่ยนแปลงไป

การที่สงครามเย็นสิ้นสุด ก็มีได้หมายความว่าปัญหาที่เคยเกิดตามแนวบริเวณพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศเพื่อนบ้านจะสิ้นสุดลงไปด้วย ไม่ว่าจะเป็นปัญหาเสพติด ปัญหาการลักลอบเข้าเมือง และปัญหาการลักลอบค้าสิ่งผิดกฎหมาย เป็นต้น ปัญหาอาชญากรรมเหล่านี้ยังคงอยู่และขยายตัวมากขึ้น ส่วนหนึ่งเนื่องมาจากการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเศรษฐกิจของพื้นที่ชายแดน เช่น การก่อสร้างเส้นทางคมนาคมเชื่อมต่อระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้านที่ทำให้กิจกรรมทางเศรษฐกิจและทางสังคมระหว่างประชาชนทั้งสองฝั่งดำเนินไปอย่างสะดวกมากขึ้น เช่นเดียวกับการก่ออาชญากรรมข้ามชาติทั้งหลายก็สามารถมีกิจกรรมเคลื่อนไหวข้ามแดนได้อย่างสะดวกและแนบเนียนมากขึ้นด้วย ปัญหาอาชญากรรมเหล่านี้สามารถบั่นทอนความมั่นคงของชาติ จากชายขอบสู่ศูนย์กลางของประเทศได้อย่างค่อยเป็นค่อยไป และก่อเกิดผลกระทบต่อสังคมในทุกระดับ เพื่อให้เห็นภาพและเข้าใจบริบทของอาชญากรรมต่าง ๆ ที่มีการเคลื่อนไหวข้ามผ่านชายแดนไปมาในพื้นที่ชายแดนไทยที่ติดกับประเทศเพื่อนบ้าน จึงศึกษาวิจัยเชิงสำรวจและรวบรวมปัญหาอาชญากรรมข้ามชายแดนที่เกิดขึ้นในพื้นที่ชายแดนของไทย โดยจะเป็นการศึกษาในภาพรวม และนำเสนอแนวทางเพื่อการบริหารจัดการพื้นที่ชายแดนและการควบคุมชายแดนที่มีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย

๑. เพื่อศึกษาปัญหาอาชญากรรมข้ามชายแดนในพื้นที่ชายแดนของไทย
๒. เพื่อศึกษาการพัฒนาพื้นที่ชายแดนอันส่งผลต่อการขยายตัวของปัญหาอาชญากรรมข้ามแดน

๓. เพื่อนำเสนอแนะแนวทางการบริหารจัดการปัญหาอาชญากรรมข้ามชายแดน

ขอบเขตการศึกษา

เป็นการศึกษาในภาพรวมของปัญหาอาชญากรรมข้ามชายแดนที่เกิดขึ้นในพื้นที่ชายแดนไทยที่ติดกับประเทศเพื่อนบ้านทั้งสิ้นตั้งแต่ช่วงปี พ.ศ. ๒๕๔๗ - ๒๕๕๐

วิธีการศึกษาวิจัย

การศึกษานี้เป็นการศึกษาจากเอกสาร (Documentary Research) โดยอาศัยข้อมูล ๒ ประเภท ได้แก่ เอกสารขั้นต้น ได้แก่ เอกสารวิเคราะห์วิจัยของหน่วยงานความมั่นคงที่เกี่ยวข้อง และเอกสารข้อมูลชั้นรอง ได้แก่ งานวิจัย หนังสือ บทความวิชาการ วารสาร หนังสือพิมพ์ และข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ (อินเทอร์เน็ต)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

หน่วยงานด้านความมั่นคงที่เกี่ยวข้องสามารถนำข้อคิดเห็นจากงานวิจัยนี้ไปใช้ประกอบการพิจารณาในการกำหนดแนวทางเพื่อการบริหารจัดการปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้นตามแนวบริเวณชายแดนไทยได้

ผลการศึกษาวิจัย พบว่า

๑. ปัญหาอาชญากรรมข้ามชายแดนไทยในพื้นที่ชายแดนของไทย เมื่อศึกษาจากข้อมูลจากหน่วยงานความมั่นคง และข้อมูลจากด่านตรวจคนเข้าเมืองชายแดนต่าง ๆ ในช่วงเวลาดังกล่าวตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๗ จนถึงช่วงต้นปี พ.ศ. ๒๕๕๐ พบว่า อาชญากรรมข้ามชายแดนที่เกิดขึ้นตามแนวชายแดนไทยกับประเทศเพื่อนบ้านทั้งสิ้นด้าน (พม่า-ลาว-กัมพูชา-มาเลเซีย) มี ๗ ประเภทสำคัญดังนี้

- (๑) การลักลอบค้ายาเสพติด
- (๒) การลักลอบนำคนเข้าเมือง
- (๓) การลักลอบค้ารถยนต์โจรกรรม
- (๔) การลักลอบค้าอาวุธสงคราม
- (๕) การลักลอบค้าสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์
- (๖) การลักลอบค้าสินค้าควบคุมและสินค้าอื่น ๆ
- (๗) การแพร่ระบาดของธนบัตรปลอม

อาชญากรรมข้ามชายแดนทั้ง ๗ ปัญหาที่มีความซับซ้อนและแต่ละปัญหาสืบเนื่องมาจาก

๑) ปัญหาที่เกิดขึ้นมีความเกี่ยวพันกับความรับผิดชอบของหลายหน่วยงาน เช่น ในกรณีปัญหาการลักลอบค้ายาเสพติด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ด่านตรวจคนเข้าเมือง ศุลกากร ตำรวจ สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ปป.ส.) เป็นต้น

๒) ขาดความเป็นเอกภาพในการแก้ไขปัญหาของหน่วยงานและขาดบุคลากรในความรับผิดชอบระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๓) กฎหมายมีช่องโหว่และการบังคับใช้กฎหมายไม่เท่าทันการก่ออาชญากรรม

๔) การทุจริตคอร์รัปชันของเจ้าหน้าที่เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหา
ลดลง

๕) ช่องทางเข้าออกตามแนวชายแดนมีมากเกินไปกว่ากำลังของเจ้าหน้าที่จะดูแลได้อย่างทั่วถึง เช่น
ในกรณีของการลักลอบเข้าเมือง ด้านตรวจคนเข้าเมืองทั่วประเทศมีทั้งหมด ๕๔ ด้าน ในขณะที่ช่องทางธรรมชาติ
หรือช่องทางประเพณีมีจำนวนหลายร้อยช่องทาง ตลอดแนวพรมแดนไทยและประเทศเพื่อนบ้านทั้งสิ้นด้าน

๒. การพัฒนาพื้นที่ชายแดนอันส่งผลต่อการขยายตัวของปัญหาอาชญากรรมข้ามแดน พบว่า
การสิ้นสุดของสงครามเย็นในภูมิภาคอินโดจีนเป็นจุดแบ่งเวลาที่สำคัญในการพิจารณาปัญหาความมั่นคงตาม
แนวชายแดนไทย ในช่วงสงครามเย็น ภัยคุกคามจากลัทธิคอมมิวนิสต์รวมถึงขบวนการชาตินิยมต่าง ๆ ที่
เคลื่อนไหวยุติในประเทศเพื่อนบ้านของไทยทั้งในลาว กัมพูชา และเวียดนาม ถูกจัดเป็นภัยคุกคามอันดับแรก
แต่เมื่อภัยคุกคามเช่นนี้คลี่คลายลง รัฐบาลสมัยพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ (พ.ศ. ๒๕๓๑ - ๒๕๓๔) ได้ริเริ่ม
ดำเนินนโยบายต่างประเทศต่อประเทศเพื่อนบ้านในชื่อของนโยบายที่เป็นที่รู้จักกันคือ นโยบาย “เปลี่ยนสนาม
รบเป็นสนามการค้า” กล่าวได้ว่านโยบายนี้เป็นการเปิดความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้านอย่างเป็นทางการ
หลังการสิ้นสุดสงครามเย็นในภูมิภาคอินโดจีน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ และเพื่อ
วัตถุประสงค์ดังกล่าว ภาครัฐได้มีนโยบายพัฒนาพื้นที่ชายแดนผ่านโครงการสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ และความ
ร่วมมือในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขงอย่างต่อเนื่องเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงมุมมองที่เปลี่ยนแปลงไป
ของรัฐต่อพื้นที่ชายแดน

การพัฒนาเพื่อให้พื้นที่ชายแดนเป็นพื้นที่เศรษฐกิจ (Economic Corridor) จึงนับเป็นปัจจัย
สำคัญที่ทำให้พื้นที่ชายแดนปรับตัวเข้าสู่บทบาทใหม่ในฐานะเมืองชายแดนที่มีศักยภาพในการเป็นเสมือนประตู
การค้าที่ติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านและนานาชาติ และเชื่อมโยงกับศูนย์กลางเศรษฐกิจในประเทศ โดยเฉพาะ
อย่างยิ่งจังหวัดชายแดนและเมืองชายแดนสำคัญ ๆ อาทิ อำเภอมะนัง จังหวัดยะลา อำเภอแม่สอด จังหวัด
ตาก อำเภอท่าเสด็จ จังหวัดหนองคาย อำเภอท่าข้าม จังหวัดมุกดาหาร และอำเภอช่องเม็ก จังหวัด
อุบลราชธานี เป็นต้น

การพัฒนาพื้นที่ชายแดนให้เป็นพื้นที่ทางเศรษฐกิจนั้น ในปี พ.ศ. ๒๕๓๕ ไทยได้ลงนามในกรอบ
ความร่วมมืออนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (Greater Mekong Sub - Region Cooperation - (GMS) ประกอบไปด้วย
ประเทศในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง ๖ ประเทศ ได้แก่ ไทย ลาว กัมพูชา เวียดนาม สหภาพพม่า และจีนตอนใต้
(มณฑลยูนนาน) โครงการนี้มีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อส่งเสริมให้เกิดการขยายตัวทางการค้า การลงทุน อุตสาหกรรม
การเกษตร การบริการ สนับสนุน การจ้างงาน และยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่ให้ดีขึ้นแล้ว ยัง
มุ่งส่งเสริมและพัฒนาความร่วมมือทางเทคโนโลยีและการศึกษา ตลอดจนการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่ส่งเสริม
กันอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงส่งเสริมและเพิ่มขีดความสามารถของประเทศสมาชิกในการแข่งขันทาง
เศรษฐกิจในตลาดโลก

การพัฒนาพื้นที่ชายแดนไทยที่ติดกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจถูกเปิดมาก
ยิ่งขึ้นกว่าเดิม ทั้งนี้ เพื่อประสานความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้านและเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ
ในอีกรูปแบบหนึ่งด้วย การเปิดพื้นที่ชายแดน และการปรับบทบาทของพื้นที่ชายแดน เพื่อการขยายกิจกรรม
และรองรับความเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจ จึงทำให้ความเข้มข้นในการควบคุมพื้นที่ชายแดนของประเทศ

ไทยได้ผ่อนคลายนโยบายลง จนส่งผลให้เกิดการกระทำผิดกฎหมาย เช่น การลักลอบค้ายาเสพติด การลักลอบค้าสิ่งผิดกฎหมายตามพื้นที่ชายแดนที่เกิดขึ้นเป็นประจำอยู่แล้ว มีแนวโน้มว่าจะขยายตัวมากยิ่งขึ้น จนกลายเป็นปัญหาอาชญากรรมที่อาจจะเคลื่อนเข้าสู่ประเทศไทยได้หลายช่องทางมากกว่าที่ผ่านมา และกลายเป็นปัญหาของประเทศไทยในการที่จะสกัดกั้นอาชญากรรมเหล่านี้ และอาจจะทำให้การแก้ไขปัญหาตามแนวพื้นที่ชายแดนของประเทศไทยประสบปัญหามากยิ่งขึ้น

ถ้าพิจารณาภาพในมุมกว้างนอกเหนือไปจากอนุภูมิภาคุ่มแม่น้ำโขงในอนาคตจะมีเส้นทางคมนาคมทั้งถนน (Asian Highway Network) และรถไฟเชื่อมต่อกับภูมิภาคเล็ก ๆ แห่งนี้ (Trans - Asian Railway Network) ย่อมเท่ากับว่า นอกจากการค้าขายกับภูมิภาคแห่งนี้จะดำเนินไปอย่างสะดวกขึ้นแล้ว ในอีกด้านหนึ่งสิ่งผิดกฎหมายต่าง ๆ จะมาได้จากหลากหลายแหล่งและสามารถผ่านเข้าสู่ประเทศไทยได้มากขึ้นด้วย โดยเฉพาะเมื่อพิจารณาจากความยาวของแนวเขตแดนระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้านทั้ง ๔ ด้าน ที่มีความยาวรวมประมาณ ๕,๖๕๖ กิโลเมตร ทำให้ไทยมีจุดผ่านแดนเฉพาะที่เป็นทางการคือ จุดผ่านแดนถาวร จุดผ่านแดนชั่วคราว จุดผ่อนปรนมากมายในพื้นที่ชายแดนแต่ละด้านรวม ๗๘ จุด ซึ่งยังไม่นับรวมถึงช่องทางที่ไม่เป็นทางการอันเป็นช่องทางประเพณีอีกหลายร้อยช่องทาง ตลอดจนพื้นที่ชายฝั่งทะเลที่มีความยาวตลอดพื้นที่ภาคใต้ ซึ่งทำให้เห็นภาพที่ชัดเจนของความเปราะบางของไทยต่อการรับมือกับการเข้ามาของกิจกรรมที่ผิดกฎหมายได้อย่างไม่ยากเท่าไรนัก

ข้อเสนอแนะ

เพื่อให้การแก้ไขปัญหาดำเนินไปอย่างเป็นรูปธรรม ผู้วิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะ ดังนี้

๑. การจัดตั้งหน่วยงานเพื่อบริหารจัดการพื้นที่ชายแดนโดยเฉพาะอาจเป็นการสิ้นเปลืองงบประมาณ สำหรับปัญหาอาชญากรรมข้ามชายแดนใด ๆ ก็ตาม ควรจัดให้มีหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งที่เกี่ยวข้องเป็นผู้รับผิดชอบหลัก รวมถึงทำหน้าที่ประสานงานให้เกิดบูรณาการในการทำงานและแก้ปัญหา

๒. ปรับปรุงกฎหมายและแก้ไขกฎหมายที่มีอยู่ เช่น พรบ. การส่งผู้ร้ายข้ามแดน และกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับคดีอาชญากรรมเพื่อให้ทันต่อสถานการณ์และการก่ออาชญากรรมที่เปลี่ยนแปลงไป

๓. พัฒนาขีดความสามารถของเจ้าหน้าที่ โดยเฉพาะในเรื่องของความก้าวหน้าของอาชญากรรม รวมถึงอบรมเจ้าหน้าที่ในเรื่องจริยธรรมและจรรยาบรรณในการทำงาน เพื่อให้เกิดความโปร่งใสในการทำงาน และลดปัญหาการรับสินบนและคอร์รัปชัน

๔. พัฒนาระบบการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างหน่วยงาน เพราะการข่าวคือหัวใจสำคัญที่จะช่วยให้การแก้ปัญหาอาชญากรรมเป็นไปอย่างได้ผล

๕. พัฒนาศูนย์ประสานงานชายแดนไทยและประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อให้การประสานงานเพื่อแก้ไขปัญหาอาชญากรรมเหล่านี้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

๖. เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น ทั้งนี้ ประชาชนเป็นผู้สัมผัสปัญหาอาชญากรรมใหม่ ๆ เสมอ การเข้าถึงประชาชน จะทำให้สามารถป้องกันการขยายตัวของอาชญากรรมได้เช่นกัน

LIART

Legislative Institutional Repository of Thailand

๗. การปิดชายแดนไม่ใช่ทางออกของปัญหา การควบคุมที่เข้มงวดและการจัดการที่ถูกต้องน่าจะช่วยบรรเทาความรุนแรงของปัญหาได้มากกว่า เช่น ถ้าทำเส้นเขตแดน โดยเฉพาะในส่วนที่สามารถตกลงกับประเทศเพื่อนบ้านได้ และมองเห็นความชัดเจนมากขึ้น หรือการลาดตระเวนตามตะเข็บชายแดน โดยเฉพาะการเฝ้าระวังตามบริเวณช่องทางประเพณีที่เป็นทางผ่านของอาชญากรรมสำคัญ ๆ รวมถึงการประสานความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน

อาชญากรรมข้ามแดนเป็นปัญหาที่ไม่สามารถแก้ไขได้ภายในระยะเวลาอันรวดเร็ว และคงต้องยอมรับว่าบางปัญหาจะคงอยู่กับชายแดนไทยไปอีกนาน การตระหนักถึงการมีอยู่ของปัญหาจึงจะช่วยให้หน่วยงานทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องสามารถรับมือกับสถานการณ์ได้อย่างไม่หลงทาง และสามารถสกัดกั้นการขยายตัวของปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ประโยชน์ของงานวิจัยต่อวงงานรัฐสภา

รายงานการศึกษาวิจัย โครงการความมั่นคงศึกษา เรื่อง ปัญหาอาชญากรรมข้ามชายแดน : พื้นที่ชายแดนไทยและประเทศเพื่อนบ้าน ที่ได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) รายงานการวิจัยฉบับดังกล่าวมีข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับปัญหาชายแดนของไทยกับประเทศเพื่อนบ้านโดยเฉพาะประเทศในอนุภูมิภาคุ่มแม่น้ำโขง ๖ ประเทศ ได้แก่ ไทย ลาว กัมพูชา เวียดนาม สหภาพพม่า และจีนตอนใต้ (มณฑลยูนนาน) ที่คณะกรรมการกิจการชายแดนไทย สามารถนำมาพิจารณาประกอบการประชุมเพื่อรับทราบและเข้าใจประเด็นปัญหา ตลอดจนการพิจารณาเพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาชายแดนของไทย เสนอต่อฝ่ายบริหารเพื่อการแก้ไขปัญหาของชายแดนไทยในด้านต่าง ๆ เช่น ปัญหาการลักลอบค้ายาเสพติด ปัญหาการลักลอบนำคนเข้าเมือง ปัญหาการลักลอบค้ารถยนต์โจรกรรม ปัญหาการลักลอบค้าอาวุธสงคราม ปัญหาการลักลอบค้าสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ ปัญหาการลักลอบค้าสินค้าควบคุมและสินค้าอื่น ๆ และปัญหาการแพร่ระบาดของธนบัตรปลอม ปัญหาเหล่านี้ได้สร้างผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศที่ต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน ก่อนที่ปัญหาเหล่านี้จะสร้างผลกระทบในระยะยาวซึ่งอาจจะเป็นรอยร้าวระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้านได้

เรียบเรียงโดย...จันทพร สีหาบุญลี

เอกสารอ้างอิง

ธนา ยศตระกูล. (๒๕๕๑). รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ โครงการความมั่นคงศึกษา เรื่อง ปัญหาอาชญากรรมข้ามชายแดน : พื้นที่ชายแดนไทยและประเทศเพื่อนบ้าน. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).

บทความที่น่าสนใจ

สังคมโลกในยุคปัจจุบันเป็นยุคแห่งการเชื่อมโยงประเทศต่าง ๆ ให้ใกล้ชิดกันมากยิ่งขึ้น หรือประเทศต่าง ๆ ได้ก้าวเข้าสู่ระบบความเป็นหนึ่งเดียว นับว่าเป็นกระแสหลักของโลก การขับเคลื่อนของโลกภายใต้เงื่อนไขเดียวกันได้เชื่อมโยงโลกเข้าด้วยกัน ประเทศไทยเป็นส่วนหนึ่งของสังคมโลก และได้พัฒนาประเทศโดยการเปิดนโยบายทางเศรษฐกิจแบบเสรีและดำเนินนโยบายทางเศรษฐกิจภายใต้กฎกติกาอันเป็นสากล โดยมีเป้าหมายเพื่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจ การพัฒนาประเทศโดยมุ่งขยายตัวทางเศรษฐกิจจึงกลายเป็นแม่แบบแห่งการพัฒนาของสังคมโลกปัจจุบันอย่างแท้จริง ประเทศไทยจึงต้องมีการปรับตัวเพื่อรับเงื่อนไขใหม่ของโลก

การขยายตัวทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ การผ่อนผันกฎระเบียบทางการค้า หรือการเคลื่อนย้ายตลาดการเงินได้อย่างเสรี ถือเป็นส่วนผลักดันสำคัญของสังคมโลกและนำไปสู่การอยู่ใต้อิทธิพลของโลกาภิวัตน์ทุนนิยม โดยกระแสโลกไร้พรมแดนหรือโลกาภิวัตน์ได้กลายเป็นกระแสหลักในบริบทของโลก โดยมีเงื่อนไขสำคัญ คือ เงื่อนไขทางการเมือง ระเบียบใหม่ ระบบเครือข่าย กติกาของโลก และเงื่อนไขระดับโลก โดยสามารถอธิบายได้ดังนี้

๑. เงื่อนไขทางการเมือง ประเทศพัฒนาแล้วจะผลักดันค่านิยมระหว่างประเทศในรูปของประชาธิปไตย สิทธิมนุษยชนในระดับชาติ เพื่อจะทำให้เกิดประโยชน์ระหว่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศที่พัฒนาแล้ว

๒. เงื่อนไขทางด้านระเบียบใหม่ กระบวนการโลกาภิวัตน์ ได้ก่อให้เกิดผลสองด้าน คือ ทำให้เกิดตลาดใหม่ เครื่องมือใหม่ เช่น มัลติมีเดียและอินเทอร์เน็ต ก่อให้เกิดองค์กรใหม่ ๆ ที่เข้ามามีบทบาทในเวทีโลก เช่น องค์กรเอกชน นำมาซึ่งการเกิดกฎระเบียบใหม่ ๆ ในสังคมโลก ซึ่งอาจก่อให้เกิดความไม่สมดุลในระบบการพัฒนาของโลก เพราะทำให้เกิดช่องว่างระหว่างประเทศพัฒนาแล้วกับประเทศกำลังพัฒนา รวมทั้งเป็นเหตุให้สังคมและวัฒนธรรมในหลายประเทศอ่อนแอลง นอกจากนี้ การพัฒนาตามกระแสโลกที่เป็นอยู่ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณค่าของมนุษย์น้อยมาก จากกระแสโลกาภิวัตน์ได้ทำให้โลกอยู่ในบริบทเดียวกัน บริบทที่เน้นการขยายตัวจากกล่าวได้ว่า ชุมชนได้ล่มสลาย วิถีชีวิตของเกษตรกรรม ถูกแทนที่ด้วยอุตสาหกรรม สังคมไร้พรมแดนทางข้อมูลข่าวสาร ทำให้วัฒนธรรมท้องถิ่นแยกออกจากวิถีชุมชน

๓. เจ็อนไขของระบบเครือข่าย ผลจากโลกาภิวัตน์ได้ทำให้นโยบายภายนอกและนโยบายภายในประเทศมีความเกี่ยวโยงกันอย่างใกล้ชิด ซึ่งทำให้กระบวนการกำหนดยุทธศาสตร์และวางแผนพัฒนาประเทศ ต้องเปลี่ยนไปจากเดิม ประเด็นนี้ประเทศที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์วัฒนธรรมถูกบีบจากกระแสโลกาภิวัตน์ ให้มีนโยบายพัฒนาในบริบทเดียวกัน

๔. เจ็อนไขเกี่ยวกับกติกาของโลก เศรษฐกิจและสังคมในกระแสโลกาภิวัตน์ ยังเป็นเรื่องที่ถูกเอียงกันถึงโครงสร้างที่เหมาะสมสำหรับประเทศต่าง ๆ ในขณะเดียวกันประเทศต่าง ๆ จะต้องปรับบทบาทและพัฒนาขีดความสามารถภายใต้กติกาของโลก ประเทศที่พัฒนาแล้วต่างมีแนวโน้มในการใช้นโยบายเศรษฐกิจ เช่น ประเทศพหุภาคี ภูมิภาคนิยม เป็นต้น เพื่อให้ได้ประโยชน์ในกติกาของโลก

๕. เจ็อนไขระดับโลก ในบริบทแห่งโลกปัจจุบันสู่นาคต กำลังอยู่ในประเด็นระดับโลก ทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ไม่เว้นแม้แต่การศึกษา ล้วนแต่อยู่ในระดับโลก ทั้งนี้ เมื่อเป็นเช่นนี้ประเทศต่าง ๆ เตรียมความพร้อมทั้งในการพัฒนาภายใน และเตรียมรับการมีส่วนร่วมในการกำหนดกระแสโลก

จากบริบทของโลกส่งผลให้สังคมไทย ต้องเปิดรับการลงทุนการค้าของทุนขนาดใหญ่จากภายนอก โดยลักษณะนี้อุตสาหกรรมได้ย้ายจากประเทศหนึ่งสู่ประเทศหนึ่ง โดยประเทศไทยได้กลายเป็นแหล่งฐานผลิตสินค้าในภาคอุตสาหกรรม ประชาชนเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรมมากขึ้น สังคมไทยเปลี่ยนจากสังคมเกษตรกรรม เป็นสังคมอุตสาหกรรม และดำรงตำแหน่งในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของระบบเศรษฐกิจโลก ทำให้ประเทศไทยกลายเป็นประเทศที่มีฐานะเป็นฐานในการผลิตชิ้นส่วนผลิตภัณฑ์ของบริษัทต่างประเทศ และด้วยพื้นฐานการดำรงชีพด้วยระบบเกษตรกรรมและการตลาดภายในประเทศมีส่วนผลักดันให้เศรษฐกิจภายในประเทศขับเคลื่อนอย่างต่อเนื่อง และได้รับผลกระทบจากนโยบายการมุ่งขยายตัวทางเศรษฐกิจภาคอุตสาหกรรม แต่เมื่อแรงงานภาคเกษตรกรรมได้หันเหไปสู่ภาคอุตสาหกรรม ทำให้เศรษฐกิจภายในชาติได้รับผลกระทบซึ่งเป็นผลกระทบของคนส่วนใหญ่ ทั้งนี้เพราะนโยบายเปิดประเทศเสรีกับระบบระดับโลก ที่กล่าวมานั้นสะท้อนให้เห็นถึงการขยายตัวทางเศรษฐกิจในบริบทของโลก แทบไม่ได้เชื่อมกับประชากรส่วนล่างของประเทศ ในฐานะผู้สร้างเศรษฐกิจภายในชาติ แต่จะเอื้อประโยชน์แก่ชนชั้นกลางของประเทศ ในฐานะเป็นทรัพยากรมนุษย์ในระบบเศรษฐกิจระดับโลก

สังคมไทยภายใต้กระแสโลกหรือสังคมโลกาภิวัตน์ ปัจจุบันมีรูปแบบการพัฒนาสู่ภาวะความทันสมัย เพราะการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรม ซึ่งลักษณะเด่นของการพัฒนาสังคมไทยให้เจริญเติบโตทางเศรษฐกิจบรรลุถึงอัตราการเจริญเติบโตอย่างสูง ดูจากผลิตภัณฑ์มวลรวมของประชาชน (GNP) โดยมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน ในการสร้างความรุ่งเรืองโดยผนวกระบบเศรษฐกิจภายในประเทศเข้ากับระบบเศรษฐกิจของโลก แต่การบรรลุเป้าหมายเกี่ยวกับอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในระดับสูง ทำให้เกิดการขยายตัวควบคู่กับความขัดแย้ง และความแตกต่างในสังคม การขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมทำให้สูญเสียภาคเกษตรกรรม เอกชน มีอำนาจและเป็นอิสระจากกฎระเบียบมากขึ้น การวางแผนพัฒนาด้านนโยบายเศรษฐกิจมีบทบาทน้อยลง สิ่งเหล่านี้ทำให้สังคมไทยมีคนจนมากขึ้น และทำให้เกิดมิชฌาชีพรูปแบบต่าง ๆ เนื่องมาจากความยากจน

การเปิดประเทศสู่ความเป็นสากลของประเทศไทย ทำให้สังคมไทยปรับตัวในหลายด้าน โดยเฉพาะในด้านการพัฒนาฝีมือแรงงานเพื่อรองรับกับการเปลี่ยนแปลงของกระแสโลก โดยต้องมีการพัฒนาทักษะแรงงานของไทยให้สูงขึ้น ต้องมีการพัฒนาด้านการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีภายในประเทศแทนการ

นำเข้าจากต่างประเทศ ซึ่งถ้าสังคมไทยขาดการเตรียมตัวให้พร้อม ก็จะทำให้ความพ่ายแพ้ประเทศในเขตภูมิภาคเดียวกัน เนื่องไขในกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก ได้ทำให้ไทยต้องมีนโยบายที่เปิดและเชื่อมกับระบบที่ใหญ่กว่า ซึ่งปัจจุบันพบว่า สังคมไทยมีการเปิดประตูสู่สากลในด้านต่าง ๆ ทำให้สังคมไทยกลายเป็นสังคมโลกาภิวัตน์แบบทุนนิยม เนื่องจากมีบริษัทข้ามชาติอยู่มาก คือ ประเทศที่มีบริษัทขายฐานการผลิตไปยังประเทศต่าง ๆ ซึ่งมีลักษณะครอบงำเศรษฐกิจท้องถิ่น การพัฒนาสู่ความเป็นเมือง ประชากรเกือบทั้งหมดอาศัยอยู่ในเมือง ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของไทย ซึ่งปัจจุบันจะพบว่าเกิดการเปลี่ยนแปลงในประเด็นหลัก ๆ หลายประการคือ

๑. ระดับกลุ่มคนย่อย ๆ เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของกลุ่มคน ซึ่งอาจนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงปทัสถาน และนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของสังคมไทยได้

๒. ระดับสถาบันหรือองค์กร การเปลี่ยนแปลงเกิดจากการเปลี่ยนแปลงในสถาบันครอบครัว สถาบันทางเศรษฐกิจ หรือสถาบันการเมืองและการปกครอง ซึ่งนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางสังคมเช่นกัน

การเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย ไม่ใช่เป็นการเปลี่ยนแปลงเฉพาะด้านใดด้านหนึ่งเท่านั้นแต่เป็นการเปลี่ยนแปลงของทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจและการเมือง การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ มีการเปลี่ยนแปลงในการผลิตการแจกจ่ายเศรษฐกิจทรัพย์ในบรรดาสมาชิกของสังคมเหล่านั้น ส่วนการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองเป็นไปในระบบของการครอบครองอำนาจ และการใช้อำนาจของสมาชิกในสังคม โดยสมาชิกของสังคม สังคมอาจมองเห็นรูปแบบของระบบของการมีอำนาจ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงอาจส่งผลกระทบต่อเนื่องกันไปเป็นลูกโซ่และผลสรุปได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ซึ่งสังคมไทยเน้นที่การเปลี่ยนแปลงแบบพัฒนา ซึ่งได้มีการกำหนดทิศทางและนโยบายต่าง ๆ ไว้อย่างชัดเจน เพื่อให้สังคมไทยและประเทศไทยเกิดการพัฒนาให้ทันกับเทคโนโลยีและทิศทางการเปลี่ยนแปลงของภูมิภาคและสังคมโลก จากสังคมเกษตรกรรม สังคมไทยเปลี่ยนสู่สังคมแห่งการแข่งขัน การประดิษฐ์คิดค้นนำเอาเทคนิควิธีการหรือความคิดที่มีอยู่เดิมมาผสมผสานกับความรู้ใหม่ ๆ ซึ่งเป็นการคิดค้นนวัตกรรมใหม่ ๆ ขึ้นมา โดยการประดิษฐ์คิดค้นและผสมผสานปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งการประดิษฐ์คิดค้นอาจจำแนกได้เป็น ๒ ประการ คือ การประดิษฐ์คิดค้นทางวัตถุ อันได้แก่ รถยนต์ โทรทัศน์ เครื่องบิน หรือเครื่องใช้ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน และการประดิษฐ์คิดค้นทางสังคม ได้แก่ การคิดสร้างกฎหมายใหม่ ๆ ขนบประเพณีหรือธรรมเนียมใหม่ ๆ ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีผลทำให้การดำเนินชีวิตในสังคมนั้นเปลี่ยนไป นอกจากนี้ ผลกระทบอย่างหนึ่งที่เกิดขึ้นกับสังคมไทย คือ สภาพเศรษฐกิจและสังคม ปัจจุบันการต้องรับผิดชอบหน้าที่การงาน ทำให้ผู้ปกครองขยันทำงาน แต่สิ่งที่พบคือสังคมไทยมีการพบปะพูดคุยกับบุตรหลานน้อยลง ทำให้บุตรหลานขาดความอบอุ่นและนำไปสู่ปัญหาด้านสังคมตามมา เพราะบุตรหลานเรียนแบบวัฒนธรรมตะวันตกกันมากขึ้น

นอกจากที่กล่าวมาแล้ว ระบบสังคมยังมีการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากการติดต่อกันอันเป็นกระบวนการที่มีการให้และการรับ ทั้งนี้เพราะตามปกติจะมีการปะทะสังสรรค์กันระหว่างวัฒนธรรมของแต่ละสังคมที่เข้ามาติดต่อกัน โดยมีรูปแบบสำคัญ ๒ ประการคือ (๑) การแพร่กระจายทางวัฒนธรรมจากสังคมหนึ่งไปสู่สังคมอื่น เช่น การแต่งกาย ฯลฯ การแพร่กระจายทางวัฒนธรรมมีทั้งในด้านวัตถุและไม่ใช่วัตถุ และเมื่อวัฒนธรรมแตกต่างกันมาปะทะกันที่จะเกิดการเปรียบเทียบและคนส่วนใหญ่เห็นว่าสิ่งไหนดี ก็จะรับมาปฏิบัติ ทั้งนี้เนื่องจากเทคโนโลยีสารสนเทศ และการคมนาคมที่สะดวกรวดเร็ว ทำให้สามารถเชื่อมโลกและวัฒนธรรมเข้าหากันโดยไร้พรมแดน (๒) การยืมวัฒนธรรม ในปัจจุบันได้มีการขอยืมวัฒนธรรมระหว่างมิตรประเทศ การ

ยี่มวัฒนธรรมนี้ จะมีลักษณะของการแลกเปลี่ยน เมื่อมีการยี่มแล้วก็จะมีการนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมกับวิถีชีวิตของสังคม สังคมไทยได้ยี่มวัฒนธรรมตะวันตกมาปรับใช้มากมาย เช่น ภาษาพูด ค่านิยม นอกจากนั้น แม้แต่ในภูมิภาคเอเชียด้วยกัน สังคมไทยได้รับเอาวัฒนธรรมเกาหลีเข้ามา และแพร่หลายในหมู่วัยรุ่นไทย เช่น การแต่งกาย ฯลฯ นอกจากนั้นยังยี่มวัฒนธรรมจากจีนในด้านการศึกษาพยาบาล ด้านเทคโนโลยีมีการยี่มเทคโนโลยีระบบวิชาการการวิจัยและพัฒนา ซึ่งเป็นการเผยแพร่และยี่มเทคโนโลยีนี้มาใช้ในการพัฒนาระบบเพื่อให้สามารถก้าวทันความเปลี่ยนแปลงอันเกิดจากการก้าวหน้าในการวิจัยที่จะส่งผลกระทบต่อดำรงชีวิตของมนุษย์ สิ่งเหล่านี้ทำให้สังคมไทยมีการเจริญเติบโตเป็นสังคมใหญ่ขึ้น มีประชาชนมากขึ้น โครงสร้างสังคมมีความสลับซับซ้อน เนื่องจากการแบ่งงานกันอย่างละเอียดและมีระบบ โดยยึดความสามารถของสังคมไทยเป็นหลัก เช่น การเป็นฐานผลิตรถยนต์ เรือ เป็นต้น ทำให้ชีวิตความเป็นอยู่และสังคมเปลี่ยนแปลงไป

ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทำให้มีพลังงานที่สังคมนำมาใช้ได้มากขึ้น ย่อมทำให้สามารถผลิตสินค้าได้มากขึ้นสามารถเลี้ยงจำนวนประชากรได้มากขึ้น ซึ่งนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอุตสาหกรรม และเทคโนโลยีที่เป็นกรอบของสังคมในการนำมาใช้แก้ปัญหาต่าง ๆ การเปลี่ยนแปลงทางสังคมในปัจจุบันมีแนวโน้มไปในการกำหนดทิศทางการเปลี่ยนแปลงได้มากขึ้น รวมทั้งสังคมไร้พรมแดนยังทำให้ประเทศต่าง ๆ พัฒนาและแข่งขันในการเพิ่มศักยภาพทางการค้าการลงทุน รวมทั้งเกิดกระบวนการร่วมมือกันในการร่วมคิดร่วมตัดสินใจในการเจรจาในเวทีโลก การพึ่งพากันระหว่างประเทศ สังคมไทยก็เป็นอีกสังคมหนึ่งของโลกที่ต้องพึ่งพาตนเองพึ่งพาเศรษฐกิจระหว่างประเทศ และเป็นสังคมที่เปิดโอกาสให้คนในสังคมไทยพัฒนาตามกระบวนการทางเทคโนโลยีเพื่อให้สังคมไทยสามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลก ซึ่งสังคมไทยจะดำรงอยู่อย่างมั่นคงได้ในสังคมโลก จะต้องสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมที่มีคนดีที่ทันต่อกระแสโลก ซึ่งจะสามารถปรับและอยู่ร่วมกับชนต่างชาติ ต่างภาษา วัฒนธรรมได้อย่างสันติ และสามารถร่วมมือกันทำงานต่าง ๆ เพื่อให้สามารถบำเพ็ญประโยชน์ต่อประชาคมโลกได้อย่างแท้จริง

ในอนาคต สังคมไทยควรเป็นสังคมที่มีการรักษาไว้และดำรงตนอยู่อย่างมั่นคงในความเป็นไทย ปัจจุบันสังคมไทยมีวิกฤตการณ์ทางคุณค่าและวิกฤตการณ์ทางปัญญา อันมีสาเหตุจากการเบี่ยงเบนค่านิยม ดังนั้น รากฐานสำคัญของการพัฒนาสังคมไทยให้ทันต่อกระแสโลก จะต้องเสริมสร้างขีดความสามารถศักยภาพและความเข้มแข็งในระดับบุคคล รวมทั้งการเป็นสังคมที่ประกอบด้วยชุมชนเมืองและชุมชนชนบทที่มีความสามารถในการไตร่ตรอง แก้ปัญหา และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนการรู้เท่าทันในความสัมพันธ์กับสังคมภายนอกทั้งในระดับชาติและนานาชาติ

เอกสารอ้างอิง

กรมการปกครอง. (๒๕๔๕). **ผลกระทบของโลกาภิวัตน์กับการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจโลกและสังคมไทย.**

กรุงเทพฯ. (สืบค้นวันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๓)

ฉันทนา บรรพศิริโชติ. (๒๕๔๕). **ความขัดแย้งในสังคมไทย : ช่องว่างของการรับรู้และความเข้าใจ.**

กรุงเทพฯ : คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (สืบค้นวันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๓)

สุวิทย์ เมษินทรีย์. (๒๕๔๙). **จุดเปลี่ยนประเทศไทย : เศรษฐกิจพอเพียงในกระแสโลกาภิวัตน์.** กรุงเทพฯ.

(สืบค้นวันที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๓)

www.oknation.net (สืบค้นวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๓)

www.dola.go.th (สืบค้นวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๓)

LIART

บทความที่น่าสนใจ

เขตการค้าเสรีอาเซียน : ที่มาและผลกระทบ
โดย...ดร.สิริกมล อุดมผล และนางสาวธนาภรณ์ หิรัญวงศ์
จากอาเซียนสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
โดย...นายสุภัฒ สงวนดีกุล

เรียบเรียงโดย...ฐาภร จุลินทร

ความเป็นมา

สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of South East Asian Nations : ASEAN) หรือกลุ่มอาเซียน ได้ก่อตั้งขึ้นในปี ๒๕๑๐ เพื่อสร้างความร่วมมือทางเศรษฐกิจในภูมิภาค โดยประเทศที่ร่วมก่อตั้งในช่วงแรกประกอบด้วย ไทย ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย สิงคโปร์ และอินโดนีเซีย ต่อมาปีประเทศในภูมิภาคดังกล่าวนี้เข้ามาเป็นสมาชิกของกลุ่มอาเซียนเพิ่มเติมอีก ๕ ประเทศได้แก่ ประเทศบรูไนในปี ๒๕๒๗ ประเทศเวียดนามในปี ๒๕๓๘ ประเทศลาวและพม่า ในปี ๒๕๔๐ และประเทศกัมพูชาในปี ๒๕๔๒ รวมทั้งหมดมีประเทศสมาชิกจำนวน ๑๐ ประเทศ แต่ก่อนหน้านั้นในกลุ่มประเทศสมาชิกผู้ก่อตั้ง ๕ ประเทศมีความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการค้าระหว่างประเทศมาโดยตลอด จนมีพัฒนาการไปถึงขั้นตอนการลงนามของผู้นำในกลุ่มประเทศอาเซียน สำหรับการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน (ASEAN Free Trade Agreement : AFTA) ในปี ๒๕๓๕ โดยมีการปรับโครงสร้างภาษีศุลกากรและข้อจำกัดทางการค้าอื่น ๆ ที่มีใช้ภาษี (Non - Tariff Barriers) เพื่อส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศอันจะเป็นการพัฒนาการเศรษฐกิจร่วมกันของกลุ่มอาเซียน ทั้งนี้ ลำดับพัฒนาการของความร่วมมือทางเศรษฐกิจที่มีกรอบเวลา ดังนี้

- (๑) ปี ๒๕๓๖ การดำเนินการสำหรับการลดภาษีศุลกากรและข้อจำกัดทางการค้า
- (๒) ปี ๒๕๓๘ การกำหนดกรอบความตกลงด้านบริการ
- (๓) ปี ๒๕๔๑ การกำหนดเขตลงทุนอาเซียน และความร่วมมืออื่น ๆ เช่น ด้านเกษตร ป่าไม้ ทรัพยากรทางทะเล ปัญหา ฯลฯ

อย่างไรก็ตาม ระดับการพัฒนาของประเทศต่าง ๆ ในกลุ่มอาเซียนมีความแตกต่างกัน ถ้าหากให้มีการลดภาษีสำหรับทุกประเทศและทุกรายการสินค้าในระดับที่เท่ากัน จะเกิดผลกระทบต่อประเทศที่ระดับการพัฒนาต่ำ ดังนั้น จึงแบ่งประเทศออกเป็น ๒ กลุ่ม กลุ่มที่หนึ่งประกอบด้วย ไทย ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย สิงคโปร์ อินโดนีเซีย และบรูไน ส่วนกลุ่มที่สองประกอบด้วย เวียดนาม ลาว พม่า และกัมพูชา และได้กำหนดรายละเอียดของอัตราภาษีของทั้ง ๒ กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่หนึ่ง กำหนดให้มีการลดภาษีให้เหลืออัตราร้อยละ ๐ จากจำนวนรายการสินค้าในสัดส่วนร้อยละ ๖๐ และร้อยละ ๘๐ ของจำนวนรายการสินค้าตามลำดับ จนกระทั่งมีการลดภาษีทุกรายการสินค้าให้เหลืออัตราร้อยละ ๐ ในปี ๒๕๕๓ นี้ ยกเว้นรายการสินค้าอ่อนไหวและสินค้าอ่อนไหวสูง (ในส่วนของประเทศไทย มีสินค้าอ่อนไหว จำนวน ๔ รายการ ได้แก่ ไม้ตัดดอก มะพร้าวแห้ง มันฝรั่ง และกาแพที่จะลดภาษีให้เหลือในอัตราร้อยละ ๕ สำหรับในกรณีของกลุ่มอาเซียนมีรายการสินค้าอ่อนไหวและสินค้าอ่อนไหวสูงทั้งหมด ๙๓ รายการ)

กลุ่มที่สอง ได้รับการอนุโลมให้มีการทยอยลดภาษี โดยในปี ๒๕๕๓ จะต้องลดภาษีให้เหลือในอัตราไม่เกินร้อยละ ๕ และจะต้องลดให้เหลือในอัตราร้อยละ ๐ ในปี ๒๕๕๘ ทั้งนี้ อาจมีบางรายการสินค้าที่ได้รับการอนุโลมให้ลดภาษีเหลือในอัตราร้อยละ ๐ ในปี ๒๕๖๑ (ยกเว้นสินค้าอ่อนไหวและสินค้าอ่อนไหวสูง)

ผลที่ได้รับจากเขตการค้าเสรีอาเซียน

การขยายตัวทางการค้าของกลุ่มประเทศอาเซียน มูลค่าการค้าระหว่างประเทศของกลุ่มอาเซียนเพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๑๙.๒ ในปี ๒๕๓๖ มาเป็นร้อยละ ๒๖.๘ ในปี ๒๕๕๑

การขยายตัวของการค้าระหว่างประเทศของไทย มูลค่าสินค้าส่งออกของไทยที่ส่งไปกลุ่มอาเซียนเพิ่มจาก ๑๐,๘๗๔ ล้านดอลลาร์สหรัฐในปี ๒๕๔๒ มาเป็น ๔๐,๑๕๒ ล้านดอลลาร์สหรัฐในปี ๒๕๕๑ หรือเพิ่มขึ้นเท่ากับ ๒๖๙ เปอร์เซ็นต์ และมูลค่าสินค้านำเข้าของไทยที่นำเข้าจากกลุ่มอาเซียนเพิ่มจาก ๗,๙๐๗ ล้านดอลลาร์สหรัฐในปี ๒๕๔๒ มาเป็น ๒๙,๖๖๑ ล้านดอลลาร์สหรัฐในปี ๒๕๕๑ หรือเพิ่มขึ้นเท่ากับ ๒๗๕ เปอร์เซ็นต์ และเมื่อพิจารณาข้อมูลดังกล่าวระหว่างปี ๒๕๔๒ - ๒๕๕๑ ปรากฏว่าไทยได้เปรียบดุลการค้ากับกลุ่มประเทศอาเซียนอีก ๙ ประเทศในภาพรวมมาโดยตลอด และมีการศึกษาวิจัยพบว่า สินค้าประเภทเฟอร์นิเจอร์ไม้และเฟอร์นิเจอร์หวายเป็นกลุ่มสินค้าของไทยที่ได้รับประโยชน์จากเขตการค้าเสรีอาเซียนมากที่สุด สำหรับสินค้าในกลุ่มอื่นที่ได้รับประโยชน์จากกรณีนี้คือ เครื่องใช้ไฟฟ้า รถยนต์ ชิ้นส่วนรถยนต์ คอมพิวเตอร์ และชิ้นส่วน ยางพาราแท่ง/ยางแผ่นรมควัน โดยผู้ผลิตสินค้าก็ได้รับประโยชน์จากการซื้อวัตถุดิบในราคาต่ำลง เช่น ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เครื่องกำเนิดไฟฟ้า ลวดไฟฟ้าทำด้วยทองแดง ฯลฯ

การขยายตัวทางเศรษฐกิจ จากการศึกษาของสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย ปรากฏว่าการกำหนดเขตการค้าเสรีจะเป็นผลให้ประเทศในกลุ่มอาเซียน มีอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่เพิ่มขึ้น โดยไทยมีอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้นร้อยละ ๐.๘๕ ซึ่งเพิ่มขึ้นเป็นอันดับที่ ๒ รองจากสิงคโปร์ที่มีอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่เพิ่มขึ้นร้อยละ ๑.๘๗ ขณะที่มาเลเซียมีอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้นน้อยที่สุดร้อยละ ๐.๓๒

LIART

Legislative Institutional Repository of Thailand

ผลประโยชน์ที่ผู้บริโภครับ ผู้บริโภคของไทยมีทางเลือกในการบริโภคที่หลากหลายมากขึ้น และสามารถซื้อสินค้าได้ในราคาที่ต่ำลง ได้แก่ ปลาทะเล (สดแช่เย็น/แช่แข็ง) รถยนต์นั่ง ขนาด ๑๕๐๐ - ๒๐๐๐ ซีซี โทรทัศน์สี เครื่องปรับอากาศ พัดลม ฯลฯ

การปรับตัวของไทยสำหรับรองรับผลกระทบจากเขตการค้าเสรีอาเซียน

แม้ว่าผลประโยชน์ที่มีการค้าระหว่างประเทศและการขยายตัวทางเศรษฐกิจได้ปรากฏตามที่กล่าวถึงข้างต้นแล้ว ในขณะที่เดียวกันการมีเขตการค้าเสรีอาเซียนเป็นเหตุให้เกิดผลกระทบต่อผู้ประกอบการที่ผลิตสินค้าประเภทเดียวกับสินค้าที่นำเข้าจากกลุ่มอาเซียนและเกษตรกร เพราะฉะนั้นภาครัฐ จึงเตรียมการในการรองรับผลกระทบ ดังนี้

- ๑) การบริหารการนำเข้า เช่น การกำหนดคุณสมบัติผู้นำเข้าและเอกสารประกอบการนำเข้า การกำหนดช่องทางและช่วงเวลานำเข้า
- ๒) การจัดตั้งระบบติดตามตรวจสอบการนำเข้า เช่น การรายงานการนำเข้า ฯลฯ
- ๓) การกำหนดมาตรการด้านคุณภาพต่าง ๆ เพื่อเป็นการคุ้มครองผู้บริโภค เช่น ด้านสุขอนามัย ด้านมาตรฐาน ความเข้มงวดด้านการตรวจสอบแหล่งกำเนิดสินค้า
- ๔) ในกรณีที่มีการเข้ามาของสินค้านำเข้าจำนวนมาก อาจใช้มาตรการปกป้อง (Safeguard Measure) ในการขึ้นภาษี หรือกำหนดปริมาณการนำเข้าได้
- ๕) การจัดตั้งกองทุนช่วยเหลือการปรับโครงสร้างด้านการเกษตร โดยเฉพาะการเกษตรขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้ มีการสนับสนุนงบประมาณช่วยเหลือแล้วประมาณ ๒๖๐ ล้านบาท

เส้นทางจากเขตการค้าเสรีอาเซียนสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

จากผลความสำเร็จที่ได้รับจากการขยายตัวทางการค้าระหว่างประเทศจากการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน ประกอบกับการรวมตัวเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจได้ถูกจัดตั้งในหลายภูมิภาค เช่น กลุ่มประชาคมเศรษฐกิจยุโรป หรือความร่วมมือทางเศรษฐกิจในกลุ่มประเทศในทวีปอเมริกาเหนือ จึงเป็นปัจจัยสนับสนุนให้กลุ่มอาเซียนได้พิจารณาเรื่องนี้ โดยการประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียน (ASEAN Summit) ครั้งที่ ๘ ที่ประเทศกัมพูชาในปี ๒๕๔๕ ได้มีการกำหนดทิศทางการดำเนินงานเพื่อมุ่งไปสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community : AEC) และได้มีการศึกษาการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของอาเซียน

ต่อมาการประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียนที่ประเทศอินโดนีเซียในปี ๒๕๔๖ ได้ออกแถลงการณ์ร่วมกันของผู้นำกลุ่มอาเซียน สำหรับเห็นชอบให้มีการรวมตัวไปสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจ ภายในปี ๒๕๖๓ โดยมีเป้าหมายในการส่งเสริมการเป็นตลาดและฐานการผลิตร่วมกัน การเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน การพัฒนาเศรษฐกิจอย่างเสมอภาค และการบูรณาการเข้ากับเศรษฐกิจโลกและในการประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียนที่ประเทศฟิลิปปินส์ในปี ๒๕๕๐ ได้เร่งรัดการจัดตั้งให้เร็วขึ้น ๕ ปี จึงกำหนดกรอบเวลาใหม่ให้มีการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนภายในปี ๒๕๕๘ จากเหตุดังกล่าวจึงมีการเร่งการเปิดเสรีด้านการค้า สินค้าและบริการให้เร็วขึ้นกว่ากำหนดเดิมในสาขาสินค้าและบริการที่สำคัญจำนวน ๑๒ สาขา เพื่อมุ่งไปสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

สำหรับแบบพิมพ์เขียวเพื่อจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Blueprint) ที่เป็นเป้าหมายการรวมกลุ่ม ดังนี้

๑) การเป็นตลาดเดียวและฐานการผลิตร่วม โดยให้มีการเคลื่อนย้ายสินค้า การค้าบริการ การลงทุน และแรงงานฝีมืออย่างเสรี และการเคลื่อนย้ายเงินทุนอย่างเสรีมากขึ้น

๒) การสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของอาเซียน ซึ่งจะให้ความสำคัญกับประเด็นด้านนโยบายอื่น ๆ ที่จะช่วยส่งเสริมการร่วมกลุ่มทางเศรษฐกิจ เช่น กรอบนโยบายการแข่งขันของอาเซียน สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา นโยบายภาษี และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (การเงิน การขนส่ง และเทคโนโลยีสารสนเทศ)

๓) การพัฒนาเศรษฐกิจอย่างเสมอภาค เพื่อสนับสนุนการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

๔) การบูรณาการเข้ากับเศรษฐกิจโลก เน้นการปรับประสานนโยบายเศรษฐกิจของอาเซียนกับประเทศภายนอกภูมิภาค เช่น การจัดทำเขตการค้าเสรี การให้สิทธิพิเศษด้านการลงทุนภายใต้เขตการลงทุนอาเซียนกับนักลงทุนภายนอกอาเซียน การเข้าร่วมเครือข่าย การผลิตและจัดจำหน่าย รวมทั้งการจัดทำเขตการค้าเสรีกับกลุ่มประเทศนอกภูมิภาค เป็นต้น

ผลกระทบในด้านต่าง ๆ ที่จะมีผลภายหลังการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

๑) ภาชนะนำเข้ามีอัตราเท่ากับ ๐ จะเป็นผลให้เกิดความได้เปรียบในด้านต้นทุนการผลิตที่ลดลง และความได้เปรียบทางการค้าในด้านราคาและคุณภาพ

๒) ขนาดของตลาดที่ใหญ่ขึ้น โดยการรวมกลุ่มของกลุ่มประเทศอาเซียนเป็นให้ขนาดของตลาดหรือจำนวนผู้บริโภคมีสูงขึ้นและส่งผลกระทบต่อเนื้อที่องค์กรธุรกิจหรือองค์กรอุตสาหกรรม มีความได้เปรียบจากขนาด (Economy of Scale) หรือกล่าวได้อีกนัยหนึ่งว่า มีการผลิตในปริมาณที่มากและส่งผลให้ต้นทุนการผลิตต่อหน่วยลดลง

๓) การลงทุนในอาเซียนทำได้อย่างเสรี จึงเป็นผลให้มีการเคลื่อนย้ายฐานการผลิตไปยังประเทศที่เหมาะสมต่อการเป็นฐานการผลิต

๔) การกำหนดให้กลุ่มประเทศอาเซียนที่เป็นสมาชิกในภายหลังที่ประกอบด้วยกัมพูชา ลาว พม่า และเวียดนาม เป็นฐานการผลิตเพื่อส่งสินค้าส่งออกไปที่กลุ่มประเทศนอกอาเซียน

๕) ความร่วมมือด้านการอำนวยความสะดวกทางการค้า มีผลให้ต้นทุนด้านการขนส่งลดลง

๖) การประกอบธุรกิจบริการได้โดยเสรีสำหรับการจ้างแรงงานที่มีฝีมือ เพราะธุรกิจสามารถย้ายการประกอบการในแหล่งที่มีแรงงานที่มีฝีมือได้อย่างสะดวก

๗) กลุ่มประเทศอาเซียนรวมกันแล้วจะมีประชากรประมาณ ๕๘๓ ล้านคน หรือเท่ากับร้อยละ ๙ ของประชากรโลกและมีขนาดผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) เท่ากับร้อยละ ๒ ของ GDP โลก ทั้งนี้ถ้ามีการเปิดเขตการค้าเสรีร่วมกับญี่ปุ่น จีน และเกาหลีใต้ จะเป็นผลให้มีประชากรรวมกันประมาณ ๒,๐๖๘ ล้านคนหรือร้อยละ ๓๑ ของประชากรโลกและมีขนาด GDP เท่ากับร้อยละ ๑๘ ของ GDP โลก และถ้ามีการเปิดเขตการค้าเสรีเพิ่มเติมกับออสเตรเลีย นิวซีแลนด์และอินเดีย จะเป็นผลให้มีประชากรรวมกันประมาณ ๓,๒๘๔ ล้านคนหรือร้อยละ ๕๐ ของประชากรโลกและมีขนาด GDP เท่ากับร้อยละ ๒๒ ของ GDP โลก

บทสรุป

แม้ว่าการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจะมีประโยชน์ทางเศรษฐกิจในภาพรวม แต่ขณะเดียวกันการเปิดเสรีทั้งการค้า การบริการ การเคลื่อนย้ายทุน/แรงงาน อาจเกิดผลกระทบด้านลบบางประการ เช่น ปัญหาความมั่นคงภายในประเทศอาจเกิดจากการเคลื่อนย้ายแรงงานโดยเสรี นอกจากนั้น แม้ว่าต้นทุนการผลิตของธุรกิจไทยจะลดลงก็ตาม แต่ธุรกิจในกลุ่มประเทศอื่นในอาเซียนก็มีต้นทุนการผลิตลดลงเช่นกัน และอาจมีผลให้เกิดการแข่งขันหรือการแย่งตลาด ทั้งในกลุ่มอาเซียนและตลาดนอกกลุ่มอาเซียน จนก่อให้เกิดผลกระทบต่อผู้ประกอบการรายย่อยและเกษตรกรได้

เอกสารอ้างอิง

สิริกมล อุดมผล และคณะ. (๒๕๕๓). **บทความเรื่อง เขตการค้าเสรีอาเซียน : ที่มาและผลกระทบ.**

สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง. (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ www.fpo.go.th)

วันที่สืบค้น ๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๓)

สุภัตม์ สวงวนดีกุล. (๒๕๕๓). **บทความเรื่อง จากอาเซียนสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน.** เอกสารประกอบการสัมมนา เรื่อง “เศรษฐกิจการค้าระหว่างประเทศ : มุ่งสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน”

วันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๕๓ ณ โรงแรมเรดิสัน กรุงเทพฯ

รอบรู้นอกสภา

“การปฏิรูปประเทศไทย”

เรียบเรียงโดย...สิริสูตร กระแสร์สุนทร

รอบรู้นอกสภา ฉบับเดือนธันวาคม ๒๕๕๓ เดือนสุดท้ายก่อนส่งท้ายปี ๒๕๕๓ ปีนี้เป็นปีที่ประเทศไทยของเราอ่อนแอและบอบช้ำด้วยปัญหาต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ปัญหาความรุนแรงที่เกิดขึ้นในกรุงเทพมหานครและจังหวัดต่าง ๆ เกือบทั่วประเทศอันเกิดจากความขัดแย้งทางความคิดด้านการเมืองจนรัฐบาลต้องประกาศใช้ พรก. ในสถานการณ์ฉุกเฉินกับพื้นที่หลายจังหวัด เหตุระเบิดในพื้นที่ต่าง ๆ รอบกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด ซึ่งหลายเหตุการณ์ยังหาข้อสรุปมิได้ว่าเกี่ยวข้องกับการสร้างสถานการณ์ทางการเมืองหรือไม่ รวมถึงข่าวลือต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการลอบทำร้ายบุคคลสำคัญ ฯลฯ เรียกได้ว่าปีนี้ประเทศไทยของเราผ่านปัญหาต่าง ๆ นานามากมาย โดยเฉพาะปัญหาความรุนแรงทางการเมืองที่ร้อนแรงข้ามปี และยังไม่มีความหวังว่าจะจบลงเมื่อไร และอย่างไร

รอบรู้นอกสภาประจำฉบับนี้ จึงขออนุญาตนำเสนอบทสรุปการบรรยายพิเศษที่อาจเป็นแนวทางในการช่วยบรรเทาปัญหาต่าง ๆ ที่กล่าวมาของท่านศาสตราจารย์ นายแพทย์ประเวศ วะสี ราชภานุอาวุโส บุคคลสำคัญและเป็นผู้รอบรู้ที่หลาย ๆ คนในประเทศต่างให้การยอมรับและเคารพนับถือ โดยมักเชิญท่านไปเป็นวิทยากรบรรยายในหลาย ๆ หัวข้อ ในโอกาสนี้ก็เช่นเดียวกัน มูลนิธิพัฒนาไทซึ่งทำหน้าที่เป็นแกนกลางร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) และภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ได้จัดให้มีการประชุมระดมความคิดเห็นเพื่อหาแนวทางปฏิรูปประเทศ เมื่อวันที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๕๓ ณ ห้องประชุมแชฟไฟล์ ๔ - ๕ อาคารคอนเวนชันเซ็นเตอร์ ชั้น ๒ อิมแพ็ค เมืองทองธานี โดยวัตถุประสงค์หลักของการจัดงานครั้งนี้ เพื่อขับเคลื่อนแนวทางการสร้างความปรองดองแห่งชาติ และกำหนดกลไกการทำงาน เพื่อนำไปสู่การลดความเหลื่อมล้ำด้านเศรษฐกิจและสังคมต่อไป โดยมี นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีอีกหลายท่านเดินทางมาร่วมรับฟังการรายงานผลการระดมความคิดเห็น และร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการปฏิรูปประเทศไทย กับกลุ่มเครือข่ายภาคประชาชน นักวิชาการจากภาครัฐและภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานของรัฐหลายหน่วยงาน ตลอดจนสื่อมวลชน ที่เข้าร่วมงานจำนวน

กว่า ๕๐๐ คน โดยการประชุมดังกล่าวเริ่มงานด้วยการเชิญท่านศาสตราจารย์นายแพทย์ประเวศ วะสี เป็นวิทยากรบรรยายพิเศษในหัวข้อเรื่อง "การปฏิรูปประเทศไทย" ซึ่งมีใจความพอสรุปได้ดังนี้

สังคมนำ - การเมืองตาม

บ้านเมืองในขณะนี้วิกฤติมาก แต่ก็ใช่ว่าเป็นโอกาสดีเหมือนกัน ที่จะพัฒนาประเทศให้ก้าวไกลไปข้างหน้า ดูตัวอย่างต่างประเทศเช่นเมื่อครั้งที่ประเทศญี่ปุ่นถูกโจมตีด้วยอะตอมมิคบอมบ์ (Atomic Bomb) คนญี่ปุ่นท้อแท้ ประเทศญี่ปุ่นสูญเสียมากมาย คนญี่ปุ่นและประเทศญี่ปุ่นแพ้สงครามในครั้งนั้น แต่หลังจากการแพ้สงคราม ประเทศญี่ปุ่นก็เจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วเกินกว่าประเทศผู้ชนะสงคราม เช่น สหรัฐอเมริกาซึ่งเคยผ่านสงครามกลางเมืองและมีผู้คนบาดเจ็บล้มตายไปจำนวนมาก ส่วนปัญหาของประเทศไทยในปัจจุบันเรียกได้ว่าไม่ได้สูญเสียมากเท่ากับประเทศที่กล่าวมา เพราะคนไทยมีจิตใจที่ดี เจตนาธรรมดีสังคมที่จะช่วยกันควบคุมต่อต้านความรุนแรง และหาแนวทางปฏิรูปประเทศไทย

ซึ่งในปัจจุบันประเทศไทยของเรากำลังประสบปัญหาวิกฤติลูกที่ ๔ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ เป็นวิกฤติที่แก้ยากที่สุด เพราะเราไม่รู้ว่าเป็นศัตรู แก้ไขได้ยากมาก ไม่มีรัฐบาลใด ๆ ทั้งในอดีต ปัจจุบัน และอนาคตจะแก้ไขได้ เนื่องจากเราขาดความคิดเชิงโครงสร้าง มีอะไรก็โทษเป็นความผิดส่วนบุคคล ด่าทอกันไปมา ความซับซ้อนเชิงโครงสร้างทำให้การใช้อำนาจได้ผลน้อยลง สมัยที่คุณทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี เคยพูดคุยกันเป็นการส่วนตัว สิ่งที่ได้แนะนำคุณทักษิณ ไป คือ ต้องเปิดพื้นที่ทางสังคม และพื้นที่ทางปัญหาอย่างกว้างขวาง คราวนี้เป็นโอกาสที่จะใช้วิธีการแก้ไขปัญหานั้นอีกครั้ง ในเรื่องยาก ๆ เช่น ปัจจุบันจำเป็นต้องใช้หลักการ “สังคมนำ - การเมืองตาม” ถ้าการเมืองนำอย่างเดียว ฝ่ายเสียประโยชน์ก็จะคัดค้าน ก็ไม่มีแรงที่จะผลักดันนำพาประเทศไปข้างหน้า หากเราดูเรื่องการเคลื่อนของอำนาจ (Power Shift) จะมีปัจจัย ๓ ประการคือ อำนาจรัฐ อำนาจเงิน และอำนาจสังคม ซึ่งต่อไปอำนาจที่จะมีบทบาท คือ อำนาจสังคม อำนาจซึ่งมีอยู่ ๓ วง คือ รัฐธรรมาภาพ ธนาภาพ และสังคมนภาพ เมื่อเชื่อมโยงกันลงตัว ก็จะเป็นสังคมธรรมาภาพ จุดใหญ่เราต้องเข้าใจว่า สังคมต้องนำการเมืองต้องตาม

สามเหลี่ยมเข็มนาฬิกา คือ พลังทางสังคม พลังทางปัญญา และพลังอำนาจรัฐ

ในการเขียนรัฐธรรมนูญใหม่ทั้งฉบับนั้นทำยากมาก ในต่างประเทศรัฐธรรมนูญจะเกิดขึ้นใหม่ได้ก็ต่อเมื่อมีการแพ้สงคราม หรือเกิดสงครามกลางเมือง สำหรับประเทศฟิลิปปินส์ ก็ยังไม่สามารถแก้ไขรัฐธรรมนูญได้ ในสมัยของนางโคราซอน อาควิโน (Corazon Aquino) ผู้มีอำนาจรัฐ เป็นคนดี สังคมสนับสนุน ก็ยังไม่สำเร็จ เราอย่าประมาทว่าเรียกร้องแล้วจะทำสำเร็จ ที่อเมริกา นายบิล คลินตัน (Bill Clinton) สัญญาว่าจะปฏิรูปการบริการสุขภาพ ตั้งนางฮิลลารี คลินตัน (Hillary Clinton) เป็นประธานคณะปฏิรูปดำเนินการอยู่ ๖ เดือน ก็ไม่ประสบความสำเร็จ หากจะเลือกเพียงมุมใดมุมหนึ่งมาทำ หรือสองมุมก็ยังไม่สามารถทำให้สำเร็จได้ สมัยคุณทักษิณเป็นนายกรัฐมนตรีมีอำนาจมากที่สุดแล้วก็ยังไม่สำเร็จ นักวิชาการซึ่งเป็นพลังทางปัญญา หรือองค์กรพัฒนาเอกชนลงมือทำก็ยังไม่สำเร็จ ซึ่งปัญหาที่ทำให้ไม่ประสบความสำเร็จน่าจะเกิดจากนางอาควิโนขาดพลังปัญญา นายคลินตันขาดพลังสังคม

ซึ่งหากมองให้รอบตัวในระยะหลังมานี้ องค์การอนามัยโลกจึงหันมาศึกษาเรียนรู้เรื่อง “สามเหลี่ยมเข็มนาฬิกา” เราเองควรหันมาศึกษาเรื่องนี้เช่นกัน โดยพลังทางสังคมที่เกิดจากวิกฤตการณ์คราวนี้ ช่วยทำให้คนส่วนใหญ่ตื่นตัวกันมากขึ้น มีคนหลายกลุ่มออกมารวมตัวกัน ออกมาพูดคุยมีความเคลื่อนไหวกันมากขึ้น ซึ่งจากกระแสนี้ทำให้มีการรวมตัวกันเพื่อร่วมกันคิดร่วมกันทำในทุกพื้นที่ ทุกองค์กร ในทุกเรื่อง

โดยสังคมจะเปลี่ยนจากโครงสร้างทางตั้งเป็นโครงสร้างทางราบ เป็นประชาสังคม ความเคลื่อนไหวทางสังคม ต้องสนับสนุนให้เกิดอย่างหลากหลาย อิสระ ไม่มีใครขึ้นตรงต่อใคร อำนาจรัฐอย่าเข้าไปขัดขวาง แต่ให้หนุนนำ ไม่ต้องใช้กลไกเดียว แต่ให้มีความหลากหลาย ใครจะเสนอเรื่องอะไรผ่านรัฐบาลก็ไม่ควรผ่านกลไกเดียว แต่ต้องให้มีการรับรู้กันทั่วว่าใครทำอะไร กลุ่มไหนคิดอะไร แล้วมาสังเคราะห์ว่าสิ่งที่ประชาชนเสนอนั้นมีอะไร อาจใช้คำพูดต่างกันแต่เป็นเรื่องเดียวกัน ให้สังเคราะห์แล้วเอากลับไปให้ประชาชนดูอีกที กลับไปกลับมา จนเกิดเป้าหมายและวิสัยทัศน์ร่วมกัน เกิดเป็นแสงเลเซอร์ทางสังคม หากอยากที่จะแก้ไขความเหลื่อมล้ำมีอะไรบ้าง ปฏิรูปอย่างไร ต้องทำให้เป็นเจตนารมณ์ของสังคมทั้งหมด สังคมก็จะออกมาขับเคลื่อนและติดตาม เป็นประชาธิปไตยอย่างมีคุณภาพ มีการเชื่อมพลังทางปัญญา เพราะมีการสังเคราะห์ประเด็นทางนโยบาย ที่ผ่านมา ประเทศของเรามีกลไกมาก แต่ขาดกลไกเช่นนี้ เรามีสภาที่ปรึกษาทางเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สภาการเมือง เมืองศิครชุมชน แต่ไม่มีพลังเพราะขาดการสังเคราะห์ประเด็นที่ชัดเจน และหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่ต้องโทษมหาวิทยาลัยด้วยกันที่ไม่ช่วยสังเคราะห์นโยบายสาธารณะเลย เพราะสอนแต่จิกจอร์ เป็นวิชา ๆ เป็นส่วน ๆ ไม่เห็นภาพรวม มหาวิทยาลัยทั่วประเทศมี ๑๐๐ กว่าแห่ง อยู่ในแต่ละจังหวัด ควรต้องช่วยแต่ละสังคม ต้องปฏิรูประบบมหาวิทยาลัย เพราะมหาวิทยาลัยวางตัวอยู่นอกสังคม ไม่รู้ร้อน รู้หนาว ต้องให้มารู้เรื่องสังคม ท่านพระมหาสมณเจ้ากรมวชิรญาณวโรรส ได้เคยเตือนไว้ว่า การศึกษาแบบนี้จะทำให้คนไทยขาดรากเหง้าของประเทศ การพัฒนาแบบตัดรากทางวัฒนธรรม ก็เหมือนกับตัดรากต้นไม้ ต้นไม้จะล้มได้ เพราะขาดรากฐานฐานพระเจดีย์ของสังคม ก็คือ ชุมชน ดังนั้น การมาร่วมประชุมครั้งนี้ร่วมกันออกความคิดเห็นแล้วก็ต้องร่วมกันออกแบบกลไกที่จะขับเคลื่อนการปฏิรูปที่จะใช้ส่งเสริมสังคม ส่งเสริมความริเริ่มของสังคม นักวิชาการต้องช่วยสังเคราะห์ประเด็นนโยบาย สะท้อนกลับไปยังสังคม ให้สังคมมีความเข้มแข็ง ไม่ใช่ไขว่ไปตามการเมือง นี่จึงจะเป็นประชาธิปไตยทางตรง ที่ผ่านมามีประชาธิปไตยทางอ้อม โดยเลือกคนมาเป็นสภานิติฯ แต่ปัจจุบันเราไม่ชอบที่ต้องเลือกตั้งตัวแทนกันอีกแล้ว ระบบตัวแทนนี้มีมาเก่าแก่หลายร้อยปี ซึ่งเกิดขึ้นมาเพราะในอดีตกาลการคมนาคม การสื่อสารไม่สะดวก แต่ในปัจจุบันประชาชนอยากมีประชาธิปไตยโดยตรง (Direct democracy) มากกว่าประชาธิปไตยแบบเดิมแล้ว

การออกแบบกลไกขับเคลื่อนการปฏิรูป

กลไกการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศประกอบด้วยสังคม ปัญญา และอำนาจรัฐ โดยนักวิชาการและเอ็นจีโอ (NGO) มักกล่าวว่ารอให้นักการเมืองบริสุทธิ์เสียก่อน แต่โดยส่วนตัวกลับเห็นว่าไม่จริงตามนั้น นักการเมืองไม่มีทางบริสุทธิ์ได้ แม้แต่นางอาควินที่ว่าบริสุทธิ์แล้วก็ยังไม่สำเร็จ เพราะมีธรรมชาติของตัวตนมีความเป็นมนุษย์อยู่ ดังนั้นสังคม และปัญญา ต้องมาเชื่อมต่อกัน ต้องมาเสริมซึ่งกันและกัน โดยที่อำนาจรัฐจะต้องสนับสนุนสังคม อำนาจรัฐจะทิ้งไม่ได้ เพราะต้องจัดการทรัพยากร และกฎหมาย แต่สังคม และปัญญาต้องมีความเป็นอิสระ และมีปัญญาที่เข้มแข็ง ดังนั้น คนไทยที่คุ้นเคยกับการมองทางลัด ใช้สมองส่วนหลังมากกว่า ซึ่งเป็นสมองส่วนที่ใช้ในการต่อสู้ เอาชนะลูกเดียว แต่สมองส่วนหน้าเป็นสมองเกี่ยวกับสติปัญญา และความมีน้ำใจกลับไม่ได้ถูกใช้งาน เราจึงจำเป็นต้องย้ายจากการใช้สมองส่วนหลัง มาใช้สมองส่วนหน้าแทน ไม่อยากเห็นคนไทยมองแต่ทางลัด ว่าโน่นก็แก้ไม่ได้นี่ก็แก้ไม่ได้ แต่อยากให้มีองและใช้ปัญญาทางด้านบวกมากกว่า

LIRT

เอกสารอ้างอิง

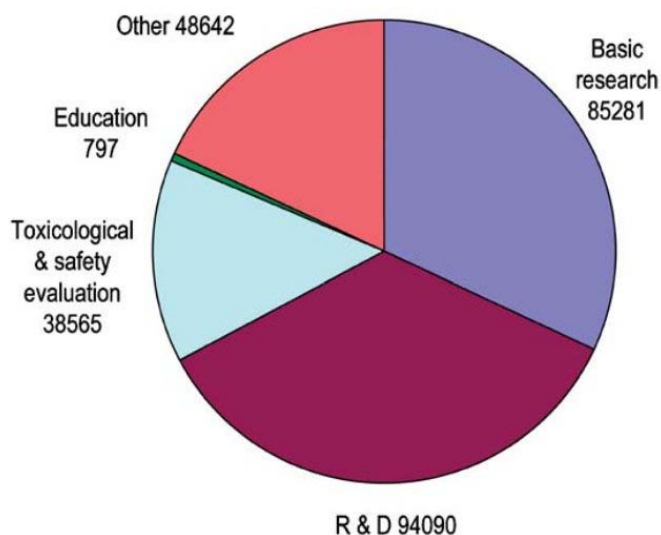
ศูนย์ข้อมูลข่าวสารปฏิรูปประเทศไทย. (๒๕๕๓). การบรรยายพิเศษ เรื่อง “การปฏิรูปประเทศไทย”. วันที่ค้นข้อมูล ๔ ตุลาคม ๒๕๕๓, เข้าถึงได้จาก <http://thaireform.in.th/various-reform-dimensions/national-strategy/item/1375-2010-06-22-03-45-04.html>

GotoKnow : คนทำงานแลกเปลี่ยนเรียนรู้. (๒๕๕๓). บันทึกการเมืองไทย “ปฏิรูปประเทศไทยโดยใช้สังคมนำการเมืองตาม”. วันที่ค้นข้อมูล ๔ ตุลาคม ๒๕๕๓, เข้าถึงได้จาก <http://gotoknow.org/blog/thai-politics/368635>

วิไลวรรณ. (๑๗ มิถุนายน ๒๕๕๓). ข่าวทำเนียบ “นายกรัฐมนตรีเร่งผลักดันกลไกเพื่อปฏิรูปประเทศไทย”. สำนักโฆษก สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. วันที่ค้นข้อมูล : ๔ ตุลาคม ๒๕๕๓, เข้าถึงได้จาก <http://media.thaigov.go.th/pageconfig/viewcontent/viewcontent1.asp?pageid=471&directory=1779&contents=45723>

สถิติในการวิจัย

เรียบเรียงโดย...นารีลักษณ์ ศิริวรรณ

คอลัมน์เรียนรู้กับวิจัยประจำเดือนธันวาคม ๒๕๕๓ ขอนำเสนอเรื่องของ “สถิติในการวิจัย” เป็นกระบวนการภายหลังจากที่ได้เก็บรวบรวมข้อมูลและดำเนินการจัดระเบียบข้อมูลให้อยู่ในรูปของแฟ้มข้อมูล (Data file) พร้อมทั้งจะนำไปวิเคราะห์แล้ว ขั้นตอนต่อไปคือ การตัดสินใจว่าจะเริ่มต้นการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างไร โดยการใช้สถิติในการวิเคราะห์การวิจัย การใช้สถิติอาจแบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ สถิติพรรณนาหรือสถิติเบื้องต้น (Descriptive statistics) และสถิติวิเคราะห์ (Analytical statistics)

๑. สถิติพรรณนา คือ สถิติที่ใช้สรุปบรรยายคุณสมบัติที่ละคุณสมบัติ (ตัวแปร) ทุกคุณสมบัติ (ตัวแปร) ที่สำคัญของประชากรหรือตัวอย่าง ตามลักษณะข้อมูลหรือตามระดับการวัดของตัวแปรที่เก็บรวบรวมมา สถิติพรรณนาจะเกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ละตัวหรือสองตัวพร้อมกัน แต่การนำเสนอที่ถูกต้องควรเสนอพร้อมกันทุกตัวในตารางเดียวกัน งานวิจัยจำนวนมากไม่น้อยที่ใช้สถิติพรรณนาเป็นหลักในการเสนอข้อมูลเกี่ยวกับประชากรในประเด็นที่ศึกษา ในการพรรณนาส่วนมากเรามักจะพรรณนาคุณสมบัติของประชากรที่ศึกษาที่ละตัว แต่นำเสนอพร้อมกันหลายตัว สถิติพรรณนาส่วนใหญ่จึงเป็นสถิติที่ใช้กับตัวแปรตัวเดียว (Univariate Statistics) และมีจุดมุ่งหมายเพียงอย่างเดียว คือ การสรุปให้เห็นสภาพของประชากรหรือตัวอย่างในแต่ละคุณสมบัติที่ทำการศึกษาว่าเป็นอย่างไร แต่ในงานวิจัยระดับสูงที่ผู้วิจัยใช้สถิติหลายตัวแปร (Multivariate Statistics) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรหลายตัว ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการพรรณนาสภาพของข้อมูล (ตัวแปร) ผู้วิจัยอาจต้องใช้สถิติสองตัวแปร (Bivariate Statistics) มาพรรณนาสภาพของข้อมูล

๒. สถิติวิเคราะห์ คือ วิธีการทางสถิติที่ผู้วิจัยนำมาใช้เพื่อพิสูจน์หรือทดสอบสมมติฐาน (Hypothesis) และยืนยันข้อค้นพบ (เกี่ยวกับความแตกต่างหรือความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระหลายตัว และตัวแปรตาม) ว่าถูกต้องหรือไม่ โดยผู้วิจัยจะพยายามที่จะขัดข้อโต้แย้งหรือสมมติฐานอื่น ๆ ที่เป็นคู่แข่งกันของสมมติฐานเดิม ด้วยการนำตัวแปรตัวที่สาม (ซึ่งอาจจะมีย่อยหลายตัวได้) ที่คาดว่าจะมีผลต่อข้อสรุปของการวิจัยมาทำการวิเคราะห์ ซึ่งถ้าหากข้อสรุปยังคงเหมือนเดิมแสดงว่าข้อสรุปหรือข้อค้นพบเดิมนั้นใช้ได้

สถิติตัวแปรตัวเดียว

๑. สถิติพรรณนาตัวแปรกลุ่ม : การกระจายจำนวนและอัตราส่วนร้อยละ

สถิติที่ใช้พรรณนาตัวแปรกลุ่ม คือ สถิติที่แสดงการกระจายของประชากรหรือตัวอย่างไปตามกลุ่มย่อยต่าง ๆ ของตัวแปรที่ศึกษา ซึ่งค่าสถิติที่ใช้ได้แก่ ๑) การกระจายความถี่ (Frequency) จำนวนในแต่ละกลุ่มย่อย และ ๒) การกระจายอัตราส่วนร้อยละ (Percent) ซึ่งแสดงให้เห็นสัดส่วน หรืออัตราส่วนร้อยละของประชากรหรือตัวอย่างที่อยู่ในแต่ละกลุ่มย่อย

๒. สถิติตัวแปรอันดับ : การกระจายจำนวนและอัตราส่วนร้อยละ

ในการพรรณนาตัวแปรที่มีการวัดประเภทอันดับ ทำได้ในทำนองเดียวกันกับตัวแปรประเภทกลุ่ม เพราะตัวแปรประเภทอันดับที่ไม่มีหลายอันดับ ถือได้ว่าเป็นตัวแปรกลุ่มอย่างหนึ่งนั่นเอง เช่น “เขตที่อยู่อาศัยตามสภาพความเป็นเมือง” “ระดับความวิตกกังวล” และ “ระดับความรู้ทางด้านโภชนาการ” ตัวแปรแต่ละตัวดังกล่าวอาจแบ่งเป็นกลุ่มหรืออันดับได้ ดังเช่น ความเป็นเมือง แบ่งเป็นเขตชนบท เขตกึ่งเมืองกึ่งชนบท และเขตเมือง ความวิตกกังวล แบ่งเป็นสูง ปานกลาง และต่ำ ระดับโภชนาการแบ่งเป็นระดับ ๑ ระดับ ๒ และระดับ ๓ และปกติ

๓. สถิติสำหรับตัวแปรช่วงหรือตัวแปรอัตราส่วน : ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุด และค่าสูงสุด

เนื่องจากตัวแปรช่วงและตัวแปรอัตราส่วนต่างเป็นตัวแปรที่มีการวัดเชิงปริมาณทั้งคู่ จึงใช้วิธีทางสถิติร่วมกันได้ ตัวอย่างข้อมูลช่วงและอัตราส่วน ได้แก่ ข้อมูลอายุรายปี (มิใช่กลุ่มอายุ) การศึกษา ที่มีค่าเป็น จำนวนปีที่เรียนจบ (มิใช่ระดับการศึกษา) ขนาดของที่ดินถือครองที่ระบุเป็นจำนวนไร่และการเป็นหนี้สิน (เป็น = ๑, ไม่เป็น = ๐) ส่วนใหญ่ที่นิยมใช้มาก ในปัจจุบัน เพราะชื่อเสียงของตัวแปรได้ตีครบถ้วน คือ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุด และค่าสูงสุด

สถิติตัวแปรสองตัว

เมื่อผู้วิจัยต้องการใช้ตัวแปร ๒ ตัว มาวิเคราะห์หรือหาความสัมพันธ์กัน ผู้วิจัยจะต้องดำเนินการตัดสินใจให้ถูกต้องใน ๒ ประเด็น คือ ๑) ผู้ที่ทำการวิจัยจะต้องรู้ว่าตัวแปรที่นำมาใช้ทั้งสองตัวนั้น เป็นตัวแปรที่มีการวัดระดับ ๒) ผู้วิจัยจะต้องกำหนดความเป็นตัวแปรตามและตัวแปรอิสระของตัวแปรทั้งสองให้ถูกต้องตามหลักวิชาการและเหตุผล ทั้งนี้ เพราะสถิติที่จะวิเคราะห์ตัวแปร ๒ ตัว จะแตกต่างกันไปตามระดับการวัดของตัวแปรตามและตัวแปรอิสระ

เมื่อนำหลักเกณฑ์ทั้งสองมาใช้ร่วมกัน กล่าวคือ มีการกำหนดระดับการวัดของตัวแปร และการกำหนดความเป็นตัวแปรตามและตัวแปรแล้ว สถิติที่ใช้กับตัวแปร ๒ แบ่งออกได้เป็นอย่างน้อย ๓ กรณี คือ ๑) ตัวแปรอิสระเป็นกลุ่มและตัวแปรตามเป็นกลุ่ม ๒) ตัวแปรอิสระเป็นกลุ่มและตัวแปรตามเป็นช่วง และ ๓) ตัวแปรอิสระเป็นช่วงและตัวแปรตามเป็นช่วง

หลักเกณฑ์ที่กำหนดความเป็นตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม

ความเป็นตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม สามารถพิจารณาเปรียบเทียบระหว่างตัวแปรทั้งสองใน ๒ ประเด็น คือ ๑) การลำดับเวลาก่อนหลัง และ ๒) ความคงที่หรือความเปลี่ยนแปลงได้

๑) การลำดับเวลาก่อนหลัง (Time หรือ Temporal Order) เป็นสิ่งที่สำคัญมาก ด้วยเหตุผลที่ว่า ตัวแปรที่เกิดก่อนจะถูกเปลี่ยนแปลงด้วยตัวแปรที่เกิดก่อนจะถูกเปลี่ยนแปลงด้วยตัวแปรที่มาทีหลังไม่ได้ สาเหตุต้องเกิดก่อนผลเสมอ ตัวแปรอิสระที่เป็นตัวแปรสาเหตุ (Cause) จะต้องเกิดขึ้นก่อนและตัวแปรตามที่เป็นผล (Effect) เป็นตัวแปรที่เกิดทีหลัง

๒) ความง่ายของการเปลี่ยนแปลงหรือความถาวร เชิงเปรียบเทียบระหว่างตัวแปร เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่จะช่วยกำหนดความเป็นตัวแปรอิสระหรือตัวแปรตามได้

โดยสรุปหลักที่สำคัญของการกำหนดความเป็นตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม คือ การเกิดก่อนหลัง และความยากง่ายในการเปลี่ยนแปลงตัวแปรอิสระต้องเป็นตัวแปรที่เกิดก่อน และตัวแปรตามเป็นตัวแปรที่เกิดทีหลัง ผู้วิจัยจะต้องดูว่าระหว่างตัวแปรที่เป็นลักษณะของหน่วยวิเคราะห์ ลักษณะใดเกิดขึ้นก่อนกัน สิ่งที่เกิดก่อน คือ เป็นตัวแปรอิสระ หากไม่สามารถกำหนดการเกิดก่อนหลังของตัวแปรทั้งสองได้ จะต้องนำมาพิจารณาต่อไปว่าตัวแปรใดเปลี่ยนแปลงได้ยากหรือมีความถาวรกว่าตัวแปรใด ตัวแปรที่มีความถาวรหรือเปลี่ยนแปลงได้ยากกว่าตัวแปรอิสระ อย่างไรก็ตาม ในบางครั้งผู้วิจัยจะพบว่า หลักเกณฑ์ทั้งสอง อาจจะไม่ช่วงกำหนดว่าตัวแปรใดเป็นตัวแปรอิสระและตัวแปรใดเป็นตัวแปรตาม เพราะตัวแปรทั้งสองมีปฏิกริยาตอบโต้กัน หรือเป็นดัชนีหรือสิ่งที่แสดงออกของปรากฏการณ์เดียวกัน ในกรณีเช่นนี้ผู้วิจัยจะได้ประโยชน์จากการทบทวนวรรณกรรม ทฤษฎีหรือผลงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพราะจะช่วยให้ผู้วิจัยสามารถกำหนดความเป็นตัวแปรอิสระและตัวแปรตามของตัวแปรได้

เนื่องจากเนื้อหาของสถิติสำหรับการวิจัยมีรายละเอียดค่อนข้างมาก หากท่านผู้อ่านสนใจศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมสามารถศึกษาได้จากหนังสือเกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัยและสถิติสำหรับการวิจัย เพื่อให้สามารถนำไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้อย่างถูกต้อง

เอกสารอ้างอิง

บุญชุม ศรีสะอาด. (๒๕๓๕). **การวิจัยเบื้องต้น**. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (๒๕๕๑). **ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ ๑๐. กรุงเทพฯ :

จามจุรี โปรตักส์.

สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (๒๕๔๓). **สถิติสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์**. กรุงเทพฯ : บริษัทเฟื่องฟ้า พรินต์ติ้ง

จำกัด.

พบปะนักวิจัย

ดร.วิชัย รูปขำดี

สัมภาษณ์โดย... วิมลรักษ์ ศานติธรรม

สำหรับเอกสารข่าวสารงานวิจัยและพัฒนาในคอลัมน์ “พบปะนักวิจัย” ฉบับประจำเดือนธันวาคม ๒๕๕๓ ขอแนะนำนักวิจัยคือ ดร.วิชัย รูปขำดี ซึ่งท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารงานพัฒนาองค์กร และเศรษฐกิจพอเพียง ปัจจุบันท่านเป็นอาจารย์ประจำสำนักวิจัย และรักษาการผู้อำนวยการศูนย์สำรวจความคิดเห็นของประชาชน “นิด้าโพล” ขอเชิญท่านอ่านบทสัมภาษณ์อาจารย์ได้เลยค่ะ

- ตำแหน่ง :** ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารงานพัฒนาองค์กร และเศรษฐกิจพอเพียง
- การศึกษา/อบรม :** การศึกษาดุษฎีบัณฑิต (ฟิสิกส์), มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๑๒
- :** พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร์)
- :** สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๑๗
- :** Certificate in Regional Development Planning (International Training Course of UNCRD)
- :** ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (Ph.D.) (Social, Economic and Political Sciences) MAGADH UNIVERSITY, ๒๕๕๐
- วัน เดือน ปีเกิด :** ๑๔ มกราคม ๒๔๙๑
- ประวัติการทำงาน**
- ๒๕๕๑ – ปัจจุบัน : อาจารย์ประจำสำนักวิจัย และรักษาการผู้อำนวยการศูนย์สำรวจความคิดเห็นของประชาชน “นิด้าโพล”
- ๒๕๕๐ – ๒๕๕๑ : สมาชิกสภาข้าราชการ
- ๒๕๔๙ – ๒๕๕๐ : อาจารย์ประจำคณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม
- ๒๕๔๘ – ๒๕๔๙ : ประธานคณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาการพัฒนาแบบยั่งยืน
- ๒๕๔๖ – ๒๕๔๙ : คณบดีคณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม (สมัยที่ ๓)
- ๒๕๔๔ – ๒๕๔๖ : ผู้อำนวยการโครงการภาคพิเศษกรุงเทพมหานคร
- ๒๕๓๙ – ๒๕๔๓ : อาจารย์ประจำคณะพัฒนาสังคม
- ๒๕๓๖ – ๒๕๓๘ : คณบดีคณะพัฒนาสังคม (สมัยที่ ๒)
- ๒๕๓๔ – ๒๕๓๖ : คณบดีคณะพัฒนาสังคม (สมัยที่ ๑)
- ๒๕๓๓ – ๒๕๓๔ : รองผู้อำนวยการโครงการบัณฑิตศึกษาพัฒนาสังคม

๒๕๑๘ - ๒๕๓๒ : นักวิจัย, อาจารย์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

๒๕๑๗ - ๒๕๑๘ : พนักงานแรงงานโท กรมแรงงาน กระทรวงมหาดไทย

สำหรับประสบการณ์ทำงาน ดร.วิชัย รูปขำดี มีประสบการณ์ในการสอนระดับบัณฑิตศึกษากว่า ๒๕ ปี และประสบการณ์ในงานวิจัยกว่า ๓๐ ปี และเป็นที่ปรึกษาตำแหน่งผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมาย องค์กร สถาบัน ให้แก่บริษัทที่ปรึกษาต่าง ๆ มากมาย

สถานที่ติดต่อ สำนักวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

อาคารมัลลีย์ หุวะนันทน์ ถ. เสรีไทย คลองจั่น บางกะปิ กรุงเทพฯ ๑๐๒๔๐

คำถาม : ปัจจุบันท่านดำรงตำแหน่งเกี่ยวกับงานวิจัยอะไรบ้าง และผลงานของท่านที่ผ่านมามีอะไรบ้าง?

ดร.วิชัย รูปขำดี : ปัจจุบันดำรงตำแหน่งเกี่ยวกับงานวิจัย และผลงานปัจจุบันเป็นอาจารย์อาวุโสประจำสำนักวิจัย (นิด้า) เป็นหัวหน้าโครงการวิจัย ฝึกอบรมการวิจัย เป็นผู้วิจัยและกรรมการประเมินให้รางวัลพระปกเกล้าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศ ส่วนผลงาน (เฉพาะด้านการวิจัย) มีงานศึกษาวิจัยที่เป็นหัวหน้าโครงการ และผู้ร่วมโครงการรวมกว่า ๑๐๐ เรื่อง เช่น ด้านการประเมินนโยบายและโครงการพัฒนา การศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการ การกำหนดเกณฑ์การประเมินผลพัฒนา เป็นต้น ส่วนในช่วงที่ทำหน้าที่ สสร. ปี ๒๕๕๐ เป็นประธานกรรมาธิการรับฟังความคิดเห็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญได้ทำการศึกษาวิจัยอย่างเต็มรูปแบบ และใช้ผลการวิจัยมาประกอบการร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๐ ด้วย

คำถาม : ในปัจจุบันการวิจัยในประเทศไทยเป็นอย่างไร และท่านคิดว่าทิศทางการวิจัยในอนาคตจะเป็นอย่างไร?

ดร.วิชัย รูปขำดี : การวิจัยในประเทศไทยปัจจุบันมีการส่งเสริมและจัดทำกันมากขึ้น แต่สัดส่วนของงบประมาณที่ใช้ เพื่อการวิจัยและจำนวนบุคลากรที่พัฒนาขึ้น ยังห่างจากมาตรฐานของประเทศที่พัฒนาแล้วเป็น ๑๐ เท่า ส่วนทิศทางการวิจัยในอนาคต เนื่องจากมีการใช้ทรัพยากรอย่างจำกัด จึงควรกำหนดเป้าหมายให้ชัดเจนว่าจะนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในสาขาใด กลุ่มเป้าหมายผู้รับประโยชน์คือใคร เช่น เพื่อเกษตรกรรายย่อย การคลังเพื่อสังคม และวิทยาศาสตร์ประยุกต์เพื่อการพึ่งตนเอง เป็นต้น

คำถาม : ในประเทศไทยมีการทำวิจัยมาก แต่ขาดการนำไปใช้ ในทัศนคติของท่านควรแก้ไขปัญหาวางไร?

ดร.วิชัย รูปขำดี : จะต้องกำหนดสัดส่วนและน้ำหนักของการทำงานวิจัยระหว่างการสร้างองค์ความรู้ และการประยุกต์ความรู้ให้ชัดเจน ว่าในแต่ละสาขาจะทำให้เกิด

ความสมดุลอย่างไร เช่น ในสาขาทางวิทยาศาสตร์ และวิทยาศาสตร์สังคม ต้องมีการสร้างองค์ความรู้ใหม่ ขณะที่ในสาขาเกษตรต้องการประยุกต์ ความรู้จากผลงานวิจัยไปใช้กับการผลิต การแปรรูป ในสาขาการแพทย์ ต้องการฟื้นฟูภูมิปัญญาไทยที่มีอยู่แต่เดิม เป็นต้น สำหรับในมหาวิทยาลัยมี งานวิจัยไม่ค่อยสอดคล้องกับการนำไปใช้ประโยชน์จริง เนื่องจากกำหนด เรื่องตามความสนใจของผู้วิจัย และทำเพื่อขอตำแหน่งทางวิชาการ ขาด จุดมุ่งหมายการนำไปใช้ประโยชน์จริง ส่วนในภาคราชการผู้บริหาร หน่วยงานไม่ค่อยเห็นประโยชน์จากงานวิจัย มีทัศนคติว่าเป็นงานวิชาการ ทำให้เสียเวลา เสียเงิน เสียกำลังคน ใช้ประโยชน์ได้น้อย จึงต้องปรับแก้ ทัศนคติและพฤติกรรมใหม่ให้เข้าใจถึงการนำประโยชน์จากงานวิจัย เช่น การวิจัยการใช้ประโยชน์ของวิทยุรัฐสภา เพื่อปรับปรุงรายการและการ พัฒนาทางการเมือง เป็นต้น

- คำถาม :** การวิจัยสามารถแก้ไขปัญหาภาคการเมืองได้หรือไม่ อย่างไร?
- ดร.วิชัย รูปขำดี :** การวิจัยเป็นเครื่องมือที่ใช้ค้นหาความรู้ ความเข้าใจในทุกสาขาไม่ยกเว้น เรื่องการเมือง ดังนั้น จึงไม่ควรใช้งานวิจัย เพื่อทำการสำรวจความเห็น (Poll) ทางการเมือง เพื่อประโยชน์ในการหาเสียงหรือทำนายผลเท่านั้น ควรใช้งานวิจัยเพื่อศึกษาระบบค่านิยมและวัฒนธรรมของสังคมไทยที่เป็น อุปสรรคต่อการพัฒนาการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ที่เป็นปัจจัยเหตุ ของการคอร์รัปชัน ที่เป็นต้นตอของการแตกแยก ชัดแย้ง และไม่สามารถ สมานฉันท์กันได้อย่างแท้จริง ฯลฯ หากรู้จักวางแผนทำการศึกษาวิจัยอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง การวิจัยก็จะเป็นเครื่องมือรับใช้ การแก้ไขปัญหา ภาคการเมืองได้เช่นเดียวกับภาคเศรษฐกิจและสังคมเช่นกัน
- คำถาม :** การสนับสนุนการเงินของภาครัฐมีความเพียงพอต่อการวิจัยในขณะนี้หรือไม่ อย่างไร?
- ดร.วิชัย รูปขำดี :** ในประเทศที่เจริญแล้ว เขาใช้งบประมาณเพื่อการวิจัยมากแต่คุ้ม คือใช้ ประมาณร้อยละ ๒ ถึง ๒.๕ ของ GDP ประเทศเรากำหนดงบประมาณที่ใช้ ในการวิจัยได้เพียงประมาณร้อยละ ๐.๒ ของ GDP เท่านั้น (๑ ใน ๑๐) แถม ยังใช้โดยไม่มีเป้าหมายที่ชัดเจน และเมื่อวิจัยมาแล้วก็ยังไม่ได้นำมาใช้ ประโยชน์เท่าที่ควรอีกด้วย

จากบทสัมภาษณ์ของ ดร.วิชัย รูปขำดี ทำให้ผู้อ่านได้รับทราบแนวคิดของ ดร.วิชัย รูปขำดี และ ทิศทางของวงการวิจัยมากขึ้น ในฐานะบุคลากรในวงการวิจัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านผู้อ่านจะได้นำความรู้และ ประสบการณ์ที่ได้จากบทสัมภาษณ์ของ ดร.วิชัย รูปขำดี ไปประยุกต์และปรับใช้ต่อไป โอกาสนี้ขอขอบพระคุณ ดร.วิชัย รูปขำดี เป็นอย่างสูง

LIRT

ปิดท้ายวิจัย

โครงการพัฒนาแหล่งน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีความห่วงใยพสกนิกรชาวไทยและทั่วโลกจากภาวะโลกร้อนที่ส่งผลกระทบต่อและสร้างความเดือดร้อน ทุกข์เข็ญไปทั่ว สำหรับประเทศไทยก็ประสบกับภาวะน้ำท่วมอย่างหนัก และน้ำในลำน้ำโขงแห้งกว่าทุกปี พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระอัจฉริยภาพและทรงสนพระราชหฤทัยเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งน้ำ ทรงให้ความสำคัญในลักษณะ “น้ำคือชีวิต” ดังพระราชดำรัส ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน เมื่อวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๒๙ ความตอนหนึ่งว่า

“...หลักสำคัญต้องมีน้ำบริโภค น้ำใช้ น้ำเพื่อการเพาะปลูก เพราะว่าชีวิตอยู่ที่นั่น ถ้ามีน้ำคนอยู่ได้ ถ้าไม่มีน้ำ คนอยู่ไม่ได้ ไม่มีไฟฟ้าคนอยู่ได้ แต่ถ้ามีไฟฟ้าไม่มีน้ำคนอยู่ไม่ได้...”

ปิดท้ายวิจัยประจำเดือนธันวาคม ๒๕๕๓ นี้ จึงขอนำการพัฒนาแหล่งน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริมาให้อ่านกันดังนี้

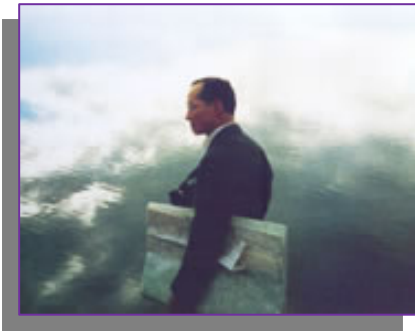
การพัฒนาแหล่งน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริ มีหลักและวิธีการสำคัญๆ คือ

๑. การพัฒนาแหล่งน้ำจะเป็นรูปแบบใดต้องเหมาะสมกับรายละเอียดสภาพภูมิประเทศเสมอ
๒. การพัฒนาวางโครงการพัฒนาแหล่งน้ำ ต้องเหมาะสมกับสภาพแหล่งน้ำธรรมชาติที่มีแต่ละท้องถิ่นเสมอ
๓. พิจารณาถึงความเหมาะสมในด้านเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่น หลีกเลี่ยงการเข้าไปสร้างปัญหาความเดือดร้อนให้กับคนกลุ่มหนึ่ง โดยสร้างประโยชน์ให้กับคนอีกกลุ่มหนึ่ง ไม่ว่าจะประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจเกี่ยวกับการลงทุนนั้น จะมีความเหมาะสมเพียงใดก็ตาม ด้วยเหตุนี้การทำงานโครงการพัฒนาแหล่งน้ำทุกแห่ง จึงพระราชทานพระราชดำริไว้ว่าราษฎรในหมู่บ้านซึ่งได้รับประโยชน์จะดำเนินการแก้ปัญหาเรื่องที่ดิน โดยจัดการช่วยเหลือผู้ที่เสียประโยชน์ตามความเหมาะสมที่จะตกลงกันเอง เพื่อให้ทางราชการสามารถ

เข้าไปใช้ที่ดินทำการก่อสร้างได้โดยไม่ต้องจัดซื้อที่ดิน ซึ่งเป็นพระราชโบายที่มุ่งหวังให้ราษฎรมีความหวังที่จะต้องดูแลบำรุงรักษาสิ่งก่อสร้างที่เป็นของส่วนรวมต่อไปด้วย

โครงการพัฒนาแหล่งน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อาจแบ่งออกได้เป็น ๕ ประเภทดังต่อไปนี้

๑. โครงการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเพาะปลูก และอุปโภคบริโภค ได้แก่ อ่างเก็บน้ำและฝายทดน้ำ
๒. โครงการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการรักษาต้นน้ำลำธาร
๓. โครงการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการผลิตไฟฟ้าพลังน้ำ
๔. โครงการระบายน้ำออกจากพื้นที่ลุ่ม
๕. โครงการบรรเทาอุทกภัย

อย่างไรก็ตาม โครงการพัฒนาแหล่งน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ส่วนใหญ่จะมีวัตถุประสงค์เพื่อการเกษตรเป็นสำคัญ แต่มีการพัฒนาแหล่งน้ำหลายๆ โครงการที่มีวัตถุประสงค์หลาย ๆ อย่างพร้อมกันไป อาทิ เขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ โครงการพัฒนาที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โครงการแก้มลิง เป็นต้น

โครงการพัฒนาแหล่งน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริสามารถก่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนและประเทศชาติเป็นส่วนรวม ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว พอสรุปได้ดังนี้

๑. ช่วยให้พื้นที่เพาะปลูกมีน้ำอย่างอุดมสมบูรณ์ สามารถทำการเพาะปลูกได้ทั้งฤดูฝนและฤดูแล้ง ช่วยให้ได้ผลิตผลมากขึ้นและสามารถทำการเพาะปลูกครั้งที่สองได้ เป็นการช่วยให้ราษฎรมีรายได้มากขึ้น
๒. ในบางท้องที่เคยมีน้ำท่วมขัง จนไม่สามารถใช้ทำการเพาะปลูกได้ หรือไม่ได้ผลดีเท่าที่ควร โครงการระบายน้ำออกจากพื้นที่ลุ่มอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เช่น บริเวณขอบพรุ ทำให้พื้นที่แห้งจนสามารถจัดสรรให้ราษฎรที่ไม่มีที่ดินเป็นของตนเองเข้าทำกินได้ ช่วยให้ไม่มีไปบุกรุกทำลายป่าหาที่ทำกินแห่งอื่น ๆ ต่อไป ซึ่งเป็นการช่วยรักษาป่าไม้อันเป็นทรัพยากรของธรรมชาติไว้ได้
๓. เมื่อมีการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำขนาดต่าง ๆ ไว้ และมีการปล่อยพันธุ์ปลา ทำให้ราษฎรตามหมู่บ้านที่อยู่ใกล้เคียงสามารถมีปลาบริโภคภายในครอบครัว หรือมีรายได้เสริมเพิ่มขึ้น
๔. ช่วยให้ราษฎรมีน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคที่สะอาดอย่างพอเพียงตลอดปี ทำให้ราษฎรมีสุขภาพพลานามัยดีขึ้น และยังช่วยให้มีแหล่งน้ำสำหรับการเลี้ยงสัตว์ด้วย
๕. บางโครงการจะเป็นประเภทเพื่อบรรเทาอุทกภัยในเขตชุมชนเมืองใหญ่ๆ เช่น กรุงเทพมหานครและปริมณฑล อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชุมพร ซึ่งช่วยลดความเสียหายต่อระบบเศรษฐกิจทั้งภาคเอกชนและภาครัฐบาลเป็นอันมาก

๖. โครงการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการผลิตไฟฟ้าพลังน้ำ จะช่วยให้ราษฎรที่อยู่ในป่าเขาในท้องที่ ทุรกันดารได้มีไฟฟ้าให้สำหรับแสงสว่างในครัวเรือนได้

๗. โครงการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการรักษาต้นน้ำลำธารอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยการสร้าง ฝายเก็บกักบริเวณน้ำลำธารเป็นขั้น ๆ พร้อมระบบกระจายจากฝายต่าง ๆ ไปสู่พื้นที่สองฝั่งของลำธารทำให้ พื้นดินชุ่มชื้น และป่าไม้ตามแนวสองฝั่งลำธารเขียวชอุ่มตลอดปี ลักษณะเป็นป่าเปียกสำหรับป้องกันไฟป่าเป็น แนวกระจายไปทุ่งบริเวณต้นน้ำลำธาร ทำให้ทรัพยากรธรรมชาติมีความอุดมสมบูรณ์ต่อไป

กล่าวได้ว่างานพัฒนาแหล่งน้ำนั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงทำทุกอย่าง ทุกขั้นตอนตั้งแต่ นายปราโมทย์ ไม้กลัด เล่าให้ประชาชนชาติธุรกิจ ฉบับวันที่ ๕ - ๑๐ ตุลาคม ๒๕๓๘ ดังนี้

“...งานของพระองค์ท่านมีตั้งแต่ ถ้าน้ำขาดแคลนก็จัดหาน้ำ และเมื่อน้ำท่วม น้ำมากก็จัดการ บรรเทาให้น้อยลง เมื่อน้ำเน่าเสียก็ต้องจัดการทำงานด้านน้ำทั้งหมด ท่านจะทราบปัญหาอย่างไรละเอียด...”

ตัวอย่างโครงการประกอบด้วย

โครงการแก้มลิง

“...เมื่ออายุ ๕ ขวบ มีลิงเฝ้ากล้วยไปให้มันเคี้ยว เคี้ยว แล้วใส่ในแก้ม ลิง ตกลง “โครงการแก้มลิง” นี้มีที่ เกิด เมื่อเราอายุ ๕ ขวบ ก็นี่เป็นเวลา ๖๓ ปี มาแล้ว ลิงสมัยโน้นลิงโบราณเขาก็มีแก้มลิงแล้ว เขาเคี้ยว แล้วเอา เข้าไปเก็บในแก้ม น้ำท่วมลงมา ถ้าไม่ทำ “โครงการแก้มลิง” เพื่อที่จะเอา น้ำนี้ไปเก็บไว้...”

พระราชดำรัสในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๓๘

โครงการแก้มลิงเป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในการแก้ไขปัญหาน้ำท่วมใน กรุงเทพมหานครและปริมณฑลโดยการขุดลอกคลองชายฝั่งตะวันตกและฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยาให้ เป็นคลองพักน้ำขนาดใหญ่หรือ “แก้มลิง” แล้วระบายน้ำออกสู่ทะเลโดยใช้หลักทฤษฎีแรงโน้มถ่วงของโลก หรือน้ำขึ้นน้ำลงตามธรรมชาติ ซึ่งปัจจุบันโครงการแก้มลิงยังได้ขยายการดำเนินงานไปที่โครงการบรรเทาอุทก ภัยตามพระราชดำริ (แก้มลิงหนองใหญ่) จังหวัดชุมพร และโครงการบรรเทาอุทกภัยพื้นที่ลุ่มน้ำคลอง อู่ตะเภา อำเภอลาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เพื่อแก้ไขปัญหาน้ำท่วมอีกด้วย

เขื่อนป่าสักชลสิทธิ์

“...เขื่อนป่าสัก ที่ตอนแรกวางแผนให้จุได้ ๑,๓๕๐ ล้านลูกบาศก์เมตร แต่แก้ไปแก้มาก็เหลือ ๗๕๐ ล้านกว่า ๆ ตามตัวเลขที่ให้ไว้นี้ แม้เขื่อนป่าสักเขื่อนเดียว ก็พอ พอสำหรับการบริโภคแน่นอนไม่แห้ง...”

เขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ สร้างขึ้นเพื่อให้มีน้ำไว้ใช้ในการเกษตรในฤดูแล้ง และเป็นการป้องกันบรรเทา น้ำท่วมบริเวณลุ่มน้ำป่าสัก และลุ่มน้ำเจ้าพระยาตอนล่างในฤดูน้ำหลากและบรรเทาปัญหา น้ำเน่าเสียใน กรุงเทพมหานคร และเมืองใหญ่ในภาคกลาง อีกทั้งเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ปลาและสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญอีก แห่งหนึ่งด้วย

โครงการเขื่อนคลองท่าด่านอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนครนายก

“โครงการนี้คือสร้างอ่างเก็บน้ำ ๒ แห่ง แห่งหนึ่งคือที่แม่น้ำป่าสัก อีกแห่งหนึ่งที่แม่น้ำนครนายก สองแห่งรวมกันจะเก็บกักน้ำเหมาะสม พอเพียง สำหรับการบริโภค การใช้ในเขตกรุงเทพฯ และเขตใกล้เคียงที่ ราบลุ่มของประเทศไทยนี้...”

“โครงการนี้เป็นโครงการที่อยู่ในวิสัยที่จะทำได้แม้จะต้องเสียค่าใช้จ่ายไม่ใช่น้อย แต่ถ้าดำเนินการไปเดี๋ยวนี้ อีก ๕ - ๖ ปีข้างหน้าเราสบาย และถ้าไม่ทำอีก ๕ - ๖ ปีข้างหน้า ราคาค่าก่อสร้างค่าดำเนินการก็จะสูงขึ้น ๒ เท่า ๓ เท่า ลงท้ายก็จะประวิงต่อไป และเมื่อประวิงต่อไป ก็จะไม่ไ้ทำ เราก็จะต้องอดน้ำแน่จะกลายเป็น ทะเลทรายแล้วก็จะอพยพไปที่ไหนก็ได้...”

โครงการเขื่อนคลองท่าด่านอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เป็นการช่วยเหลือและบรรเทาปัญหา ความเดือดร้อนจากอุทกภัยในพื้นที่ลุ่มน้ำนครนายก ซึ่งเกิดขึ้นเป็นประจำ รวมทั้งเพื่อช่วยเหลือราษฎรให้มีน้ำ ใช้ในการเกษตร การอุปโภคบริโภคโดยไม่ขาดแคลน ที่สำคัญเพื่อแก้ไขปัญหาดินเปรี้ยวที่เป็นอุปสรรคสำคัญใน การเพาะปลูกอีกด้วย

นอกจากนี้ ยังมีโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริอีกมากมาย เช่น โครงการประตุระบายน้ำ คลองลาดโพธิ์ และสะพานภูมิพล ๑ และสะพานภูมิพล ๒ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงพระอัจฉริยภาพขององค์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งทรงมีวิสัยทัศน์อย่างองค์รวมทรงมองสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดอย่างเป็นระบบครบวงจร มองทุกสิ่งเป็นพลวัตที่ทุกมิติเชื่อมต่อกัน มองเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นและแนวทางแก้ไขอย่างเชื่อมโยง ปวงชน ชาวไทย นับว่าเป็นบุญของพสกนิกรชาวไทยที่ได้อยู่ภายใต้ร่มโพธิสมภารขององค์พ่อหลวงของไทย และเนื่องใน วันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๓ นี้ เป็นวันเฉลิมพระชนมพรรษาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระชนมายุ ๘๓ พรรษา ข้าพระพุทธเจ้าเหล่าข้าราชการกลุ่มงานวิจัยและพัฒนา สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภา ผู้แทนราษฎร ขอน้อมเกล้าฯน้อมกระหม่อมถวายพระพรขอพระองค์ทรงพระเจริญยิ่งยืนนาน ด้วยเกล้าด้วย กระหม่อมขอเดชะ

บรรณาธิการ

LIRT

Legislative Institutional Repository of Thailand